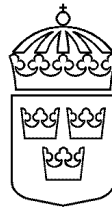

Riksdagens protokoll 1995/96:110

Onsdagen den 12 juni

Protokoll
1995/96:110

Kl. 09.00 – 12.45

1 § Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 LARS TOBISSON (m)

Herr talman! I dag skulle talmannen ha blåst till halvtid för mandatperioden. Riksdagen skulle ha kunnat summera de två första åren av den socialdemokratiska regeringsperioden.

Men så blev det inte. Regeringens oförmåga att för riksdagen lägga fram förslag på utlovad tid har föranlett oss moderater att begära att riksdagen fortsätter sitt arbete långt in på sommaren. Det är en självklar följd av de senaste månadernas utveckling. När regeringen inte förmår handla, får oppositionen överta ansvaret. En irriterad statsminister kallade det att göra "show av arbetslösheten". Nej, Göran Persson, det är att ta de arbetslösas svåra situation på allvar, att inte cyniskt låta dem vänta på att splittringen och villrådigheten inom regeringspartiet på något mirakulöst sätt skall övervinnas.

När regeringen Carlsson tillträdde hösten 1994, förelåg ingen beslutsvånda. Tillsammans med Vänsterpartiet återreglerade den genast arbetsmarknaden. Skatterna höjdes i en takt som saknar motstycke. Till dags dato är skattehöjningarna 20 gånger större än vad Ingvar Carlsson ville tillstå i valrörelsen, närmare 80 miljarder kronor. Sedan tog det slut. När skatterna höjts och arbetsmarknaden återreglerats, började regeringen bygga på den långbänk som i dag täcker det mesta av rikspolitiken.

Sedan budgetpropositionen i januari 1995 har uppskov varit regeringens viktigaste handlingslinje. Det som skulle presenteras samma vår hänvisades till den s.k. tillväxtpropositionen till hösten. Dess huvudsakliga innehåll var, förutom nya skattehöjningar förstas, hänvisningar till ett fyrtiotal olika utredningar och ett förslag i fondsocialistisk anda om en sjätte AP-fondstyrelse.

Inte ens regeringen själv verkade känna någon entusiasm över denna tillväxtpolitik. Propositionen var en "agenda", menade dåvarande finansminister Persson. En agenda för tillväxt, som paradoxalt nog förutspådde halverad tillväxttakt till sekelskiftet och som i övrigt sköt allt på framtiden.

Vintern och den tidiga våren dominerades sedan av spektaklet inför den socialdemokratiska extrakongressen. Perssonplanen såg dagens ljus. Den innehöll, förutom sedvanliga skatteskärpningar, en höjning av de nyligen sänkta ersättningsnivåerna i socialförsäkringarna, ett fribrev

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

till kommunerna att bedriva för dyr verksamhet med lånade pengar och en räkneövning kring utbildningsplatser som redan fanns. I övrigt passade man igen.

På partikongressen, som var den nya partiledningens chans att staka ut en egen kurs, tog sig uppskovspolitikern närmast parodiska uttryck. EMU – för svårt, det skjuter vi på. Arbetsrätten – för svårt, det skjuter vi på. Pensionerna – för svårt, det skjuter vi på, trots att det nyligen träffats en uppgörelse med de borgerliga partierna om ett nytt pensions-system.

Vi lever, herr talman, i ett land där arbetslösheten är stor och växande, där alla är överens om att de nya jobben måste komma ute i företagen och där regeringspartiet ämnar redovisa sin näringspolitik först nästa höst. Tre år in på mandatperioden!

I vårpropositionen tvangs den nye finansministern revidera ned årets tillväxt mot bara 1 %. Men utöver nya skattehöjningar fanns där inte många förslag till åtgärder precis. De skulle komma i sysselsättningspropositionen i slutet av maj. Och nu vet vi att den inte kom alls. Regeringen förmådde inte ens samla sig till ett nytt uppskovsdokument.

Det blev, ärade kammarledamöter, ingen rivstart för regeringen Persson. Det blev en tvärnit – i den mån någon som saknar styrfart kan tvärstanna.

Regeringens sätt att hantera den ekonomiska politiken i allmänhet och arbetsrätten i synnerhet visar att socialdemokraterna saknar idéer om vad som skall göras, hur det skall göras och varför det skall göras. Regeringen har i brist på egen förmåga att ta ansvar i en lagstiftningsfråga utsett medlare för att övertyga LO om att de återställare regeringen genomförde vid sitt tillträde behöver återkallas. Men vilka medlas det emellan? Vem företräder den dryga miljon människor i Sverige som saknar ett riktigt jobb?

En regering skall företräda hela folket. När det är uppenbart att enda möjligheten på arbetsrättens område är lagstiftning, är det regeringens skyldighet att framlägga lagförslag för riksdagen. Det är ni skyldiga era väljare, det är ni skyldiga svenska folket och, framför allt, det är ni skyldiga alla arbetslösa.

Sverige är i recession, och arbetslösheten växer trots socialdemokraternas försök att prata ned den. Varslen om friställningar är fler än vid samma tid förra året, de lediga platserna färre. Ekonomiska bedömare reviderar ned sina tillväxtprognoser ytterligare, och AMS förutser ännu fler arbetslösa till hösten.

När regeringen stod handfallen och villrådlig, föreslog den borgerliga oppositionen konkreta åtgärder. Vi moderater lade i förrgår fram en partimotion med heltäckande förslag beträffande arbetsrätt, näringspolitik, skatter, utbildning, socialförsäkringar och arbetsmarknadspolitik. Vi siktar till genomgripande förändringar, men vi är också inställda på snabba dellösningar, där majoritet för sådana kan finnas.

Men varför snubblar och vacklar ni socialdemokrater, Göran Persson? Varför har regeringen inte lyckats ge ens en antydan om en politik som kan leda till fler företag och riktiga jobb? Att halvera arbetslösheten med de begränsade förslag ni krystat fram tillsammans med Centern,

det går helt enkelt inte. Kan ni inte bättre? Vet ni inte vad ni skall göra? Vill ni inte? Är det för obehagligt att fatta beslut som går emot den egna ideologin och retoriken? Får ni inte? Är det helt enkelt så att sår-
intressen som är inbyggda i det socialdemokratiska partiet förbjuder er att fatta de beslut som är nödvändiga för att Sveriges ekonomi återigen skall växa och jobben bli fler?

Jag tror att ett sammanfattande svar på de här frågorna är att socialdemokraterna inte förmår att tänka om och tänka nytt beträffande företagsamheten. De har ju sina ideologiska rötter i en idé som sett som sitt främsta mål att bekämpa förutsättningarna för företagande och företagare och därmed för tillväxt.

I en krönika i det socialdemokratiska partiorganet Aktuellt i politiken funderade den förre partisekreteraren Leif Linde över företagandets villkor i Sverige. Linde anses tillhöra den handfull av förnyare som kan urskiljas i rörelsen. Han ville ju förnya så till den milda grad att han inte är partisekreterare längre.

Linde skrev: "Vi kanske rent av ska börja gilla att folk vågar utveckla sina idéer om varor och tjänster till egna företag de kan leva på och utvecklas i."

Denna försiktiga trevare formulerades alltså av en man som har anklagats för att vilja störta det socialdemokratiska idéarvet i fördärvet. Litet längre fram i artikeln hoppas han att det skall bli möjligt att ändra socialdemokraternas syn på företagare i framtiden: "Kanske kommer vi i partiet 2005 att skriva in i partiprogrammet att det finns företagare i Sverige."

Betänk, ärade kammarledamöter, betänk detta att Sveriges största politiska parti om nio år *kanske* kommer att erkänna existensen av företagare i sitt partiprogram. Då inser ni allvaret och vidden av Sveriges problem. När det råder full enighet om att det är i den privata sektorn som jobben skall komma och när all politisk kraft borde ägnas åt att söka förbättra företagandets villkor, då behandlar ledande socialdemokrater företagare som om de inte existerade! Det är i detta glapp mellan dröm och verklighet som det svenska samhällets växtkraft förtvinar.

Herr talman! Vi måste i denna kammare, men också i samhällsdebatten i övrigt, på allvar börja diskutera vad som är tillväxtens, företagandets och arbetets villkor. Det som oroar mig personligen kanske mest är hur den politiska debatten alltmer avlägsnar sig från normal analys och dialog. I energipolitiken och i arbetsmarknadsfrågorna märks det tydligast, men även i övrigt ser vi hur sakförhållanden alltmer underordnas det politiska spelet. Vem som skall göra upp med vem blir viktigare än vad man skall komma fram till. Energifrågan tycks mig inte längre gälla huruvida vi skall stänga av billig, effektiv, säker och ren svensk energiproduktion så att tusentals människor förlorar arbetet och vi alla blir fattigare. Nej, det viktiga är vilket annat parti regeringen skall få till stöd. Samma sak gäller arbetsmarknaden. "Vad säger LO" blir en viktigare frågeställning än "Vad säger de arbetslösa".

Förklaringen till regeringens handlingsförklaring vad beträffar tillväxtpolitik och arbetslöshet står som jag ser det att finna i både ideo-

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

logi och intressen inom rörelsen. För det finns områden, andra områden, där det utvecklas såväl glöd som envishet. Skattehöjarpolitiken har jag redan nämnt. Sjätte AP-fondstyrelsen drevs igenom här i kammaren i förra veckan. Jakten på friskolorna pågår oavbrutet. Och ständigt nya försök görs att mot alla rättsprinciper få kontroll över de forskningsstiftelser till vilka löntagarfondsmedlen förts. Häromdagen underkände Lagrådet det senaste förslaget i den vägen som rättsvidrigt. Jag vill fråga statsministern: Kommer regeringen likafullt att lägga fram detta lagförslag för riksdagen i september?

Herr talman! Den åtgärdskompott som regeringen de senaste dagarna – och nätterna – i all hast har kokat ihop tillsammans med Centern löser inte landets, folkets och framför allt inte de många arbetslösas problem. De stora strukturfelen kvarstår. Det går inte att få i gång den ekonomiska tillväxten och få bukt med arbetslösheten så länge ingenting görs åt arbetsrätten och så länge regeringen envisas med att finansiera sina ingrepp – även de blygsamma skattelättnaderna – med skattehöjningar.

Regeringen vill nu att alla skall ställa sig bakom målet att halvera den öppna arbetslösheten till 4 % vid sekelskiftet. Just begränsningen till den *öppna* arbetslösheten gör detta till ett skenmål. Varför inte 0 %? Med statistiska manipulationer och politiska beslut går det att helt avskaffa den öppna arbetslösheten – det visade ett land öster om oss för inte så värst länge sedan.

Jag vill sluta med att ställa frågan till statsministern: När skall ni socialdemokrater sänka skatter och avreglera arbetslivet så att företagen kan erbjuda fler riktiga jobb? Då först minskar den *verkliga* arbetslösheten.

(Applåder)

Anf. 2 OLOF JOHANSSON (c)

Herr talman! Sverige är mitt uppe i en period av smärtsam ekonomisk sanering av de offentliga finanserna. Den uppgiften är inte slutförd. Andra stora uppgifter väntar. Det handlar om att trygga välfärden. Det handlar om att skapa förutsättningar för nya jobb och att återskapa framtidstron i samhället. Det handlar om att förbättra företagsklimatet med särskild inriktning på små och medelstora företag. Det handlar om att höja kompetensnivån. Det handlar om att bygga kretsloppssamhället och avveckla kärnkraften. Det handlar om att ta till vara hela Sverige. Målet är en hållbar utveckling. Förutsättningen för att det skall lyckas är beslutskraft och förmåga att samverka.

Jag skall återkomma till dessa stora uppgifter, men jag vill börja i en annan ända – tyvärr, vill jag nog tillägga.

Herr talman! I dag finns det en djup folklig misstro mot politiker. Den flyter upp till ytan i kölvattnet efter fallskärmsavtal och orimliga pensionsförmåner. Ett antal kommunala skandaler, vid utlandsresor och här hemma, har minerat demokratins farvatten. Demokratin lever farligt. I lagtolkningarnas gränsland, men långt över gränsen för vad som är moraliskt acceptabelt, har förtroendemän – för det är oftast män – misslyckats med att skilja på sina egna pengar och folkets pengar.

Inget parti kan svära sig fritt från dessa övertramp. Insatsen är långt större än några tiotusentals kronor i *black jack*-marker. De som trampar över anständighetens gränser spelar hasard med människors förtroende för politiker – för alla politiker, och därmed för demokratin. Lagöverträdelser kan och skall beivras. Mot dumhet och maktfullkomlighet finns ingen försäkring. Däremot måste politiskt ansvar utkrävas.

När gick det snett? Är det den tilltagande bolagiseringen och kommunernas ambition att alltmer uppträda på marknadens villkor? Men det kan väl inte vara ett marknadskrav att använda kommunala medel på porrklubb. Hade detta kunnat hända före den storskaliga kommun-sammanslagningens tid? Svaret är sannolikt nej. När kommunalnämndens ordförande kände alla personligen fanns inget utrymme för excesser.

Nu krävs en genomgripande moralisk rensning, och det här är allas uppgift. Nu måste svenska förtroendevalda hålla stånd mot frestelser på Bryssels och andra storstäders bakgator. Fallskärmsavtal kan och bör beskattas hårdare än andra inkomster. Därmed skulle fallskärmarna återfå sin faktiska innebörd, dvs. en anordning för nödutsprång från flygplan.

Klarar vi inte gemensamt denna uppgift raseras stora delar av trovärdigheten för den svenska representativa demokratin. Stora värden står på spel. Det är hög tid för partierna att samordnat och vart för sig samlas kring åtgärder på detta område.

Herr talman! De stora utmaningar vi står inför i Sverige, och som jag nämnde inledningsvis, kan inte mötas med bristande trovärdighet av det slag jag tidigare nämnde eller med ständig konfrontation – förstelnad blockpolitik med ständiga återställare i släptåg. Gårdagens svar är inte tillräckliga som lösning på dagens och morgondagens problem.

Centerpartiet kommer med kraft att medverka till en brett förankrad, långsiktig och hållbar politik. Bäst formuleras svaren på de många frågorna på det politiska mittfältet. Sverige har inte råd med ytterkantspolitik eller konfrontation som politisk idé. Detsamma gäller för övrigt på arbetsmarknaden. Ansvar vilar på alla konstruktiva politiska krafter att när så är påkallat lägga det partiegoistiska åt sidan och ta gemensamma tag. Det betyder mer av resultatpolitik och mindre av politiskt spel. Det borde vara en lättmotiverad position med hänsyn till både fyraåriga valperioder och splittrad partistruktur utan majoritetsregeringar.

Centerpartiet har såväl under fyrklöverregeringen som i samarbete med den nuvarande regeringen tagit ett stort ansvar för saneringen av statens finanser, kanske mer än något annat parti under 1990-talet. Vi har inte gjort det i tron att det är en genväg till snabba opinionsklipp, om nu någon skulle tro det, utan därför att det är en nödvändighet för att skapa stabilitet i landet och förbättra förutsättningarna för en positiv utveckling på arbetsmarknaden. Vi har efterlyst nationell samling.

Under våren har Centerpartiet och regeringen träffat en överenskommelse om vårbudgeten för att fullfölja saneringen av statsfinanserna. Det arbetet har hittills varit lyckosamt, oaktat vad pessimistkonsulterna försökt trumpeta ut.

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

- Räntan har sedan förra våren pressats ned med 3,5 procentenheter.
- Kronkursen har förstärkts med mer än 15 %.
- Räntegapet mot Tyskland har pressats ned med drygt 2 procentenheter.
- Upplåningsbehovet har på ett år minskat från ca 140 miljarder ned mot 50 miljarder kronor.

• Budgeten kommer att balansera, och statsskuldutvecklingen kommer att brytas långt tidigare än prognosticerat.

Inflationen i Sverige är nu så låg att löneökningar blir löneökningar i reala belopp. Riksbanken har återkommande betonat att effekterna av budgetsaneringen och den politiska stabiliteten bakom denna ger ett flerfaldigt utrymme för att sänka styrräntorna. Sverige är på väg att få upp båda fötterna på fast mark i ekonomin.

Centerpartiet kommer att fullfölja saneringen av statsfinanserna för att trygga den välfärd som omfattar alla i landet. Det är ju själva syftet med de åtgärder som vi tvingas genomföra. Det kommer bl.a. att förutsätta, som vi ser det, mer av grundtrygghet och att bördorna fördelas rättvisare. Vår grundtrygghetslinje innebär i det korta tidsperspektivet att de som har smalast ekonomiska marginaler skall stödjas först, genom ersättningstak. De som tjänar mest får ju betala detta.

Herr talman! Arbetslösheten är det svenska samhällets värsta gissel för närvarande. Men den här världen är ju fylld av paradoxer. De som lyssnade på radio i morse kunde höra att vi i dagens värld har 73 miljoner barnarbetare. Det är ett litet annat perspektiv än det vi diskuterar här i vårt idylliska land.

Det går naturligtvis inte att kommendera fram jobb. En del kan vi som politiker besluta om här direkt, men för det mesta är vi beroende av att skapa förutsättningar som gör att marknaden reagerar åt rätt håll. Det går inte heller att påstå att jobb kan skapas med låtsaspengar, i synnerhet när risken är stor att räntorna stiger på nytt eller att kronan försvagas. Det är bara konkret finansierad handling som ger resultat.

I går presenterades en överenskommelse mellan Centerpartiet och regeringen om åtgärder för nya jobb. Jag hoppas ärligt att alla konstruktiva krafter vill sluta upp i det arbete som kommer att bedrivas här i riksdagen under extrasessionen. Det är viktigt att riksdagen inte bara samlas därför att vi trivs ihop, utan att vi uträttar någonting samtidigt. Det skulle vara en styrka för landet om majoriteterna kan bli bredare. Då kan extrasessionen för riksdagen bidra till kampen mot arbetslösheten.

Tonvikten i jobbpaketet ligger på småföretagssatsning, skatteväxling, en decentraliserad utbildningssatsning och fortsatt kretsloppsanpassning. Jobbpaketet är ett steg på vägen till lägre arbetslöshet, men det krävs mera. Varje halvår måste situationen stämmas av och ytterligare åtgärder övervägas för att nå och helst överträffa målet för överenskommelsen.

Jobbpaketets innehåll torde vara hyggligt välkänt för de flesta. Centerpartiet medverkar nu åter till att understryka småföretagens roll som motor när det gäller att driva fram fler jobb. Regelförenklingar och införande av skattekonto aviseras. Arbetsrätten måste enligt vår upp-

fattning reformeras, helst genom att parterna på arbetsmarknaden kommer överens, gärna därefter kodifierat av riksdagen. Vi måste komma bort från synen på den arbetande människan som en utbytbar produktionsfaktor. Men så är det inte i dag. Det vore en styrka för hållbarheten i en ny arbetsrätt men också en styrka för sammanhållningen på arbetsmarknaden och mellan parterna och den politiska nivån om vi kunde på detta gemensamma sätt tackla de här svåra frågorna.

Jobbpaketet innebär ett genombrott för skatteväxling som modell. Centerpartiet lanserade denna modell redan i början av 1970-talet. Trägen vinner, kan man säga. Nu tas steg för steg på vägen. Skatteväxling inträffar inte av sig självt; det kan jag försäkra. Se bara hur den europeiska unionen trasslar med sina energi- och koldioxidskatter. Vi handlar och når resultat. Andra har tyvärr hittills begränsat sig till att prata och låta det stanna vid det. Jag hoppas att det skall bli en ändring på den punkten.

I regeringsställning introducerade Centerpartiet kretsloppsanpassningen av samhället. Nu tillförs ett program för nya åtgärder på 1,1 miljarder kronor. Sambandet mellan ekonomi och ekologi betonas därmed. Detta måste följas av en överenskommelse för omställning av det svenska energisystemet, för att fullfölja svenska folkets besked att kärnkraften skall avvecklas. Den hör verkligen inte kretsloppssamhället till – om vi inte vill upparbeta avfallet och sprida gifterna över generationer. Om vi lyckas med denna uppgift sätts en sten i rullning, som kommer att jämna marken för tiotusentals jobb i den gröna sektorn i Sverige. Dessutom, vilket är ännu viktigare, får den tekniska utvecklingen en ny inriktning, dvs. att man producerar saker som går att återanvända och återvinna på ett ekonomiskt och miljömässigt bra sätt.

Avveckling ger utveckling, trots vad en del kärnkraftsanshängare säger. I stället för importerade miljöproblem kan vi skapa jobb här hemma genom användning av våra förnybara resurser och samtidigt rädda miljön. De som aldrig förstått poängen med ekonomiska styrmedel klagar nu över ökade skatter. Men den som byter till grön energi får ju lägre skatt, fler jobb här hemma och därmed en bredare skattebas för arbete.

Jobbpaketet ger också ett kraftfullt stöd för utveckling i bygder och regioner, inom ramen för miljardprogrammet till småföretag, kretslopp samt investeringsbidrag inom EU-systemet till jordbruket. Centerpartiet får ofta alltför ensamt här i kammaren oroas för en negativ befolkningsutveckling i landets olika delar. Senast är det 15 av 24 län som minskar i befolkning. Men att utnyttja resurserna i hela landet måste vara en styrka för samhällsekonomin. En satsning på bioenergin har en särskilt positiv sysselsättningseffekt i regioner som är glesbefolkade. Detsamma gäller spridningen till de mindre högskolorna av de 30 000 nya platserna för högre utbildning, som kommer att skapa utveckling i hela landet. Samma decentralistiska tanke ligger bakom etableringen av fasta forskningsresurser vid de mindre högskolorna. Decentraliseringen till kommuner och län av arbetsmarknadsresurserna går i samma riktning och visar på ett trendbrott.

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Centerpartiet medverkar till en politik som förbättrar företagsklimatet, stimulerar kretsloppsanpassningen, förnyar energisystemet, avvecklar kärnkraften och låter hela Sverige leva. Vi försöker så gott vi kan att ta ansvar för landet.
(Applåder)

Anf. 3 LARS LEIJONBORG (fp)

Herr talman! Socialdemokrater och centerpartister tycker om att kalla sig själva för "folkrörelsepartierna". Med det menar de förmodligen att Socialdemokraterna står LO och vissa kooperativa organisationer nära och att Centern har en kontaktyta mot jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse.

Vi har aldrig godtagit det där språkbruket. Sådant som fackföreningar och producentkooperativa sammanslutningar tycker vi bör kallas intresseorganisationer. Folkrörelser är för oss ideella rörelser med mål bortom den egna plånboken – därmed inte sagt att det skulle vara något fel att organisera sig också för att främja sina egna intressen.

Folkpartiet är ett folkrörelseparti. Besök vilken folkpartiförening som helst! Jag kan garantera att ni kommer att träffa ideellt engagerade människor, kanske någon från Naturskyddsföreningen, någon från Hem och skola, någon från en Amnestygrupp eller någon från Röda korset. Och säkert träffar ni några missionsförbundare. En växande grupp är verksamma i det som kallas nykooperationen; människor som t.ex. startat ett föräldradrivet daghem eller en friskola.

Den här breda och levande kontakten med den ideella sektorn i vårt land har naturligtvis i hög grad satt sin prägel på vårt parti, på samma sätt som våra många småföretagare har gjort det. Man förstår vårt parti bara om man förstår den sociala bakgrunden. Vi tror på idealitetens kraft. Vi tror på frivillighet och initiativ. Vi tror på lokal variation och mångfald. Vi misstror monopol och likriktning.

Birger Schlaug säger ibland att det är Luther som har förstört vårt land. Då skakar folkpartisterna i Gnosjö, Edsbyn och Skellefteå på huvudet. Det är så långt från deras samhällsanalys som man över huvudet taget kan komma. De tror att de egenskaper som förknippas med Luthers namn är precis vad Sverige behöver mer av: arbetsvilja, plikttrohet och en känsla av förvalterskap inför det som har anförtratts oss.

Hur tråkigt det än är – fritid skapar inte välstånd. Det är arbete som skapar välstånd. Fritid kan skapa vällevnad – det är jag den förste att hålla med om. Men materiellt välstånd och välfärd som kan fördelas också till andra skapas av arbete. Det är vår utgångspunkt, och det är därför det känns så förfärande att se vårt samhälle förfalla och välfärden gröpas ur därför att vi som nation är oförmögna att släppa fram den skaparkraft som skulle kunna få många fler i arbete.

Jag missunnar ingen av oss en välförtjänt semester, men i det läge som uppstått – med stigande arbetslöshet och en handlingsförlamad regering – var det nödvändigt att driva fram en extra sommarsession. Jag tror att alla nu inser det.

Ett problem med socialdemokraternas s.k. folkrörelseförankring är just LO:s karaktär av intresseorganisation. Det står ju mer och mer klart

att LO och andra fackföreningar ser sin roll som att företräda dem som har arbete och inkomst, dem som forskarna kallar *insiders*, medan *outsiders*, utan jobb och förankring i samhället, inte har någon maktstruktur som för deras talan. Mellan det socialdemokratiska partiet och LO finns ett beroendeförhållande, också av ekonomisk art, som gör att partiledningen gång på gång faller undan för LO-ledningens krav. Jag kan ge många exempel från de gångna åren.

Jag har alltså en delvis annan bild än den som massmedierna förmedlat av det paket som lades fram i går. Visst knorrar LO-basen för att partiledningen kört över honom på ett par punkter, men ser man till helheten finns samma undfallenhet gentemot LO som i den s.k. Personplanen från i vintras. Tänk t.ex. på allt som inte finns i paketet:

- Det finns ingenting om arbetsrätten – därför att LO givits vetorätt.
- Det finns ingen rejäl sänkning av arbetsgivaravgiften – därför att LO inte gillar det.
- Det finns inget avskaffande av dubbelbeskattningen utan en halvmesyr – därför att LO inte accepterar mera.
- Det finns ingen ordentlig finansiering av förslagen – därför att LO inte accepterar ytterligare besparingar.

Hade vi lagt fram förslag till ökade statsutgifter och finansierat det med fastighetsförsäljningar hade ni varit förödande i er kritik. Men det är exakt vad ni själva nu gör när ni finansierar löpande utgifter med försäljningar inom Securum.

För ett par veckor sedan sade en fackföreningsledare: ”Tafsar partiledningen på arbetsrätten kommer den att få se ett ’rosornas krig’ som den aldrig skådat.” Inför sådana hot faller partiledningen undan.

Kanske är det just karaktären av intressepartier som gör att Socialdemokraterna och Centern har så lätt att finna varandra. Även den här gången kan ju Centern inregistrera framgångar just som intresseparti för jordbruket: ett särskilt investeringsstöd för lantbrukare skall införas.

Men omvändningen av det jag menar är LO:s stora inflytande är att Centern har haft ganska begränsade framgångar när det gällt att skapa ett bra företagsklimat. Ta det här med skatteväxling, som Olof Johansson talade om. I vårbudgeten fick ni igenom att energiskatterna skulle höjas med 6 miljarder kronor. I går kom då äntligen växlingen: 2 miljarder i sänkta arbetsgivaravgifter. Men från det skall dras den miljard som förlängningen av sjuklöneperioden i praktiken höjer arbetsgivarnas kostnader med. Ni har alltså fått ut 1 miljard i sänkning mot 6 miljarder i höjning! Så dålig kurs får man bara i de skumma kvarteren! Olof Johansson talade här om frestelserna på bakgatorna – det här är inte grön skatteväxling utan svartväxling.

Och nog är det konstigt att det är så oerhört svårt att få gehör för en stimulans till någon ny tjänstesektor som inte har starka intressegrupper, när det verkar gå så lätt att få subventioner till livsmedels- och byggbranschen, de två branscher som är och alltid har varit de mest subventionerade i detta land. I vårpropositionen var det skattestimulans till att reparera bostäderna. Nu är det stimulans till att byta bostäderna. Men stimulans till att städa bostäderna är fullständigt ideologiskt omöj-

Prot. 1995/96:110
12 juni

**Fel! Okänt
växelargument.**

Prot. 1995/96:110
12 juni

***Fel! Okänt
växelargument.***

lig trots att vi vet att det skulle kunna hjälpa ett antal människor, sannolikt flera tusen, in på arbetsmarknaden.

Under ett par dygn såg det ut som om tanken slagit rot också i den socialdemokratiska partiledningen, men så sade LO ifrån, och i samma ögonblick var idén död. Gudrun Schyman har fått mycket uppmärksamhet genom att ställa upp i *Fångarna på fortet*. Regeringen borde uppmärksammas mer för sin medverkan i det ständigt pågående dramat *Fångarna hos facket*.

Socialdemokraterna brukar kritisera Moderaterna för deras krav på nedskärningar i välfärden. Jag kan dela en oro för att sådana värderingar som Moderaterna ger uttryck för på välfärdsområdet skulle få majoritet i vårt samhälle. Men om man tänker efter kan vi ju mycket väl hamna i en situation där det genomförs väl så stora nedskärningar i välfärden som Moderaterna pläderar för, därför att ni socialdemokrater misslyckats med att få fart på Sverige. De nedskärningsplaner som många landsting nu offentliggjort har utlöst en mycket stor oro. Enda sättet att hejda dessa nedskärningar är att få fler i arbete och växt i Sverige.

En person som nekas operation struntar förmodligen i om skälet är att vårdens resurser försvunnit därför att Tobisson sänkt skatterna eller därför att Göran Persson misslyckats med att få bukt med arbetslösheten. Effekten på vården blir densamma.

När ni lämnade över till oss 1991 var läget i Sverige att tusen jobb i veckan försvann. När vi lämnade över till er 1994 hade läget faktiskt vänt – tusen jobb i veckan tillkom. Nu har ni regerat – eller i alla fall suttit i Rosenbad – i två år. Nu försvinner det återigen tusen jobb i veckan. Det är inte bara förödande för de människor som drabbas direkt – det är också förödande för möjligheterna att klara kvaliteten i vården och skolan.

Vi hörde här Olof Johansson tala om att räntorna gått ned sedan samverkan med regeringen inleddes. Det är sant. Men arbetslösheten är högre och sysselsättningen lägre. Tillväxten som då fortfarande var god har upphört. Därför måste kursen läggas om. Det vi såg i går var bara en liten kurskorrigering i en huvudriktning som bär åt fel håll. Det som behövs är en rejäl gir i riktning mot sådana åtgärder som ger växt: bra och stabila villkor för företagande, ett skattesystem som man kan lita på och som inte ständigt ändras och som uppmuntrar arbete och sparande, satsningar på forskning och kvalitet i utbildningen och stabila statsfinanser. Vi har kommit en bit på väg genom den låga inflationen och ett något rimligare ränteläge, men det behövs mycket mer för att Sverige skall lyfta igen.

Också själva målsättningen i paketet i går är otillräcklig. Det räcker inte att halvera den öppna arbetslösheten – det är den totala arbetslösheten som måste bekämpas.

Paketet i går intensifierade kampen mot arbetslöshetssiffrorna mer än mot själva arbetslösheten. Människor ropar efter jobb, men ni ger dem kurser. Men redan i dag känner ju många som går i kurserna det hopplöst, därför att det inte finns några jobb som väntar när kurserna är slut.

Herr talman! Låt mig sluta där jag började. Jag har själv levt mitt liv i folkrörelsemiljö. Jag tror att vi behöver levande folkrörelser nu mer än någonsin som motkraft till de segregerande och nedbrytande krafter som är en realitet i dag i vårt samhälle.

För mig har det länge varit uppenbart att småföretagarna och föreningsmänniskorna har en hel del gemensamt. För övrigt finns det ju en del individer som kombinerar dessa roller i en och samma person. I båda fallen rör det sig om människor som inte väntar på att andra skall ge direktiv eller att någon i Stockholm skall lösa deras problem. De tar själva initiativ för att forma sin egen tillvaro och kanske också för att göra det bättre för andra.

Jag vet att det finns övervintrande flummare från 60-talet som tycker precis tvärtom: att ideella och kommersiella krafter är varandras absoluta motsatser. Men min erfarenhet är alltså en annan. Jag känner flera som jobbade engagerat och framgångsrikt i vården och skolan på 70- och 80-talen, men som nu är entusiastiska egna företagare. En del av dem säger t.o.m. att de är socialister, åtminstone till läpparnas bekänneelse. Det enda som oroar dem nu är vad de politiska vänstermajoriteterna i riksdag och kommuner skall hitta på härnäst för att försvåra deras verksamhet.

För mig är en folkrörelse av nyföretagande något av det bästa som skulle kunna hända Sverige. En sådan är också möjlig om politiken läggs om. En av mina viktigaste drivkrafter i politiken är att jag i själva verket är övertygad om att en sådan folkrörelse är nödvändig. Utan en sådan klarar vi inte de nya jobben. Och utan de nya jobben klarar vi inte välfärden.

(Applåder)

Anf. 4 GUDRUN SCHYMAN (v)

Herr talman! Jag vet inte om vi skall tävla om vilken som är den största och bredaste folkrörelsen, men jag tillhör åtminstone ett parti som det rör på sig i. Jag vet inte hur det är med Lars Leijonborg i det avseendet.

Jag skulle vilja ta min utgångspunkt i en diskussion som handlar just om möjligheten för en människa att röra på sig i termer av att få komma till tals, att få bli lyssnad på, att få bli sedd och att känna att det spelar någon roll vad just hon eller han tycker och säger. I dag har väldigt många människor egen erfarenhet av att ingen faktiskt bryr sig, att ingen lyssnar och att ingen bryr sig om att ta reda på hur verkligheten ser ut. Det är väldigt många människor som känner att politiken har distanserat sig från det som är vardagen för många.

Det förs en politisk retorik, och möjligen kan man säga att om man nu inte är fånge på ett fort, i LO, i Rosenbad eller i riksdagen eller vad det nu är, är ändå många människors uppfattning den att politikerna är fångna i den politiska retoriken och att den inte alltid avsätter några konkreta politiska beslut och några faktiska handlingar.

När det gäller den extrasession som nu är framdriven av de borgerliga partierna därför att vi har en hög arbetslöshet tror jag inte, uppriktigt sagt, att det är särskilt många människor som uppfattar den som

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

något väldigt stort steg som kommer att ha en avgörande betydelse för arbetslöshetens utveckling. Jag tror att väldigt många människor uppfattar detta som ett politiskt spel. Jag tror att många förstår och inser att i princip inget av de beslut som vi kommer att fatta i juli i denna sal kommer att träda i kraft förrän den 1 januari 1997. Det kommer inte att hända någonting när vi går ut härifrån den 12 juli. Detta sätt att bedriva politik upprör väldigt många människor och gör att man mister tilltron till politiken som ett verktyg för förändring.

Många pratar om respekt. "Respekt för de arbetslösa", säger ofta Lars Tobisson och Moderaterna. Om man skall ta de arbetslösas situation på allvar tror inte jag att man skall ha en så låg nivå i a-kassan som 75 %. Det gör det omöjligt för många arbetslösa att klara av sin enkla vardag med hyran, maten och kläderna. Tidningen får man säga upp osv. Detta gör faktiskt att många människor måste komplettera med socialbidrag. Det är en situation som är verklig för många i Sverige i dag. Tar man den situationen på allvar, ja, då gör man någonting åt den. Då ser man till att a-kassenivån är sådan att det går att klara sig.

Om man tar arbetslösas situation på allvar kan man inte lägga fram förslag som innebär att man puttar ut arbetslösa ur trygghetssystemet oavsett om de har fått jobb eller inte. Nu pratar jag om förslaget om den bortre parentesen. Det är väl inte att ta arbetslösas situation på allvar att säga: Tyvärr har du inte fått ett jobb nu när det har gått två år – kanske tre – så nu bryr inte vi oss om dig längre. Det tycker inte jag är att ta människor på allvar.

Jag tycker inte heller att det är att ta folk på allvar att säga till människor som är arbetslösa: Den enda chansen för dig att få jobb är att du har en mycket dålig trygghet i det jobb du eventuellt kommer att få. Det är att hävda att det är arbetsrätten som är skälet till arbetslösheten eller att vi har ett rättvist lönesystem och att vi därför måste öka löneklyftorna. Att ha en sådan verklighetsbeskrivning när vi på ett seriöst sätt diskuterar problemet med arbetslösheten är inte att ta människor på allvar. Det är heller inte att ta människor på allvar att lägga fram en ekonomisk politik som innebär att kommuner och landsting kommer att få krympande utrymme under flera år framöver – 1997, 1998 och kanske 1999 också; 1996 är det så och 1995 var det så.

De krympande resurserna och den minskande andelen av den totala ekonomin har många av partierna i denna riksdag faktiskt varit med och beslutat om. Regeringen har lagt fram sådana förslag, och Centerpartiet och kds har stött sådana förslag. Moderaterna lägger fram förslag om att det skall sparas ytterligare 50 miljarder under de kommande tre åren. Samtidigt står ni här och säger att ni är oroliga över att barn far illa i skolan. Ni är oroliga över att det finns köer inom sjukvården och över att gamla människor inte kan få den hjälp de behöver. Ni är oroliga över att hemtjänsten inte fungerar.

Jag är också orolig. Väldigt orolig är jag över hur det ser ut i vardagen, väldigt orolig över så många ungar som far så illa i det skolsystem vi har i dag, där vi skall lägga grunden till den utvecklings- och utbildningsexplosion som vi vill ha. Jag är väldigt orolig över de gamla män-

niskor som ringer och säger: Vi kan inte gå och hämta ut vår medicin. Vi vet inte om pengarna räcker.

Det finns mycket att vara orolig över. Men om man skall ta de människornas oro på allvar kan man inte stå här och föreslå en ekonomisk politik som innebär att det blir värre.

Jag vet att den här frågan var uppe i går, och jag tror att den ställdes till Moderaternas olika företrädare: Vad säger ni nu när vi håller på med nedskärningar i landstinget i Stockholm, där Vänsterpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet tar ett ansvar för den situation som finns? Men vi lägger åtminstone fram förslag här i riksdagen som innebär att det skulle kunna se annorlunda ut.

Jag skulle vilja veta hur ni förklarar det här. Jag tror att det är svårt för många att förstå detta. Antingen ljuger ni, eller också får ni gå ut och tala om att det här faktiskt är det ni vill.

Denna bristande respekt för människors villkor och för människors oro tycker jag tyvärr också går igenom i de förslag som regeringen nu lägger fram. Jag tycker att det finns en rundgång i systemet när man säger att vi, samtidigt som vi skall skära ned inom offentlig sektor i den EMU-anpassning som pågår, ändå skall se till att de människor som puttas ut ur systemet skall ha någonting att göra. De kan gå tillbaka till sina gamla jobb. De får litet mindre betalt, men de har ändå något vettigt att göra.

För en enskild individ är det naturligtvis bättre att ha något vettigt att göra än att sitta hemma och vara passivt arbetslös. Men hur uppfattar en människa – en kvinna i 55-årsåldern som har jobbat inom sjukvården i 13 år – situationen att först bli uppsagd och sedan efter två år komma tillbaka till samma jobb och göra det jobb som hon är väldigt duktig på att göra, men då under betydligt mer förödmjukande omständigheter? Jag tycker inte att det är ett klokt sätt att hantera människor på.

Det finns en oroande siffra i dag. Det handlar om bristen på framtidsperspektiv och kvinnoperspektiv. Det är det faktum att födelsetalet aldrig har varit lägre i Sverige. Detta födelsetal har mätts i 250 år, och nu är det lägre än någonsin. Det säger en del om hur man ser på sin situation och på framtiden och om viljan att satsa framåt.

Denna brist på respekt för demokratin tycker jag går igen också om man ser det i ett litet vidare perspektiv, t.ex. vad gäller diskussionen om EU och Europas framtid och Sveriges roll där. Jag fick i min hand i går en skrift. "I EU 1995", heter den. Förordet är undertecknat av Göran Persson. Det sägs att regeringen vill veta vad människor i Sverige tycker om EU och hur vi ser på EU:s fortsatta utveckling. Man vill höra folkets röst om EU, säger man. Man har tryckt upp broschyren och skickat ut den, inte till så många ställen, men till några skolor och några bibliotek.

Där har man stoppat undan den i någon byrålåda, för man har inte förstått att det var en form av remissmaterial. Men det var det. Alla inbjuds här att ha synpunkter före den 1 maj i år. Sedan skall alla de synpunkter som har lagts fram samlas ihop, och så skall det göras en särskild skrift som talar om hur svenska folket ser på EU.

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Vid en kontroll i går på Utrikesdepartementet tror jag att det var 15 som hade svarat. Det är väl något torftigt om man tänker sig en bred folklig remiss för att just göra folkets röst hörd i EU-frågan.

Jag skulle väldigt gärna vilja veta vad man skall göra åt detta. Jag vet att remisstiden har förlängts till den 15 juli, men det räcker inte. Om man är seriös när man vill att människor skall få göra sin röst hörd måste man också se till att det ges möjlighet till det, både vad gäller Europafrågor och vad gäller de politiska vardagsfrågorna. Då kan vi inte ha denna elitisering av politiken, där man koncentrerar den politiska eliten kring ekonomin. Sedan skickar man ut problemen i den s.k. verkligheten – ut i kommunerna och ut på lokalkontoren. Där skall man sopa ihop resterna.

Det går inte ihop. Jag tror att det är ett mycket stort problem. Jag skulle väldigt gärna vilja att vi fick en diskussion i riksdagen om demokratins villkor och hur vi skall upprätthålla och vidareförmedla respekt för människors liv och erfarenheter.

(Applåder)

Anf. 5 BIRGER SCHLAUG (mp)

Herr talman! Ledamöter! Alla ni 80 000 som lyssnar på radio eller ser på TV!

Göran Persson ser en ljusning när det gäller att minska arbetslösheten, har vi fått veta. Den ljusning och det sken som han ser vid horisonten är nog i själva verket skenet som bedrar.

Det finns nämligen ingenting som tyder på att regeringen kan halvera arbetslösheten till sekelskiftet – inte om man menar att människor skall få vanliga jobb inom den offentliga eller privata sektorn.

Miljöpartiet och jag menar att regeringen för en mycket destruktiv politik. Det är en skadlig politik. Socialdemokraterna vill nämligen lappa och laga på sönderfallande system för att låta skenet bedra.

Herr talman! Alla ni som lyssnar! Vi i Miljöpartiet menar att det är dags för stora kirurgiska ingrepp så att vi kan skära bort allt det politiska dödskött som präglar arbetsmarknadspolitiken i Sverige i dag. Vi måste sluta plottra, sluta lappa, sluta laga på det som är fallfärdigt. Nu måste vi gå vidare. I stället för unkna och traditionella lösningar som såväl Socialdemokraterna som Moderaterna och andra borgerliga partier förespråkar borde vi lyfta blicken, ge visionerna luft under vingarna och rikta in oss på att bygga det goda samhället i social och ekologisk balans.

Låt oss fundera ett tag. Det är egentligen alldeles fantastiskt att vi inte behöver arbeta så mycket för att klara vår försörjning. Det är fantastiskt att vi nu skulle kunna dela på jobben, öka vår fria tid och inse att livet är så mycket större, vidare och djupare än bara lönearbete. Det är nu vi har chansen att sänka arbetstiden och dela på jobben.

Sänkt arbetstid ger fler människor tillträde till arbetsmarknaden. Det ökar livskvaliteten både för dem som i dag saknar jobb och för dem som jobbar så mycket att de inte har tid med så mycket annat än just lönearbetet. Sänkt arbetstid ökar jämställdheten mellan man och

kvinna, ökar möjligheten till delaktighet i samhället och kan ge många barn en mycket tryggare och bättre uppväxt.

I går fick vi höra finansminister Erik Åsbrink uttala att sänkt arbetstid innebär att man delar på arbetslösheten. Det är ett fullständigt absurt påstående och ett intellektuellt moras, hävdar jag, från Sveriges finansminister. Sveriges finansminister 1996 talar som om 40-timmarsveckan var en naturlag.

Delar Göran Persson sin finansministers uppfattning när det gäller synen på arbetstiden?

Andra, främst nyliberala tänkare från Moderaterna och Folkpartiet, brukar hävda att 35-timmarsveckan är planekonomi, medan 40-timmarsveckan skulle vara marknadsekonomi. Jag skulle vilja fråga Lars Leijonborg vad 48-timmarsveckan då var. Var det marknadsekonomi eller var det planekonomi, eller har normalarbetstiden inte alls med det ekonomiska systemet att göra, utan är något helt annat?

Herr talman! Vi måste lära oss att anpassa arbetstiden till verkligheten. Det finns ingen verklighet i framtiden som kan leda till full sysselsättning om vi har kvar 40-timmarsveckan. Envisas moderater och socialdemokrater och andra att hålla fast vid 40-timmarsveckan kommer arbetslösheten att vara mycket hög. Vi kommer att få se det ena kostsamma plottrandet efter det andra, för att i panik försöka upprätthålla skenet av att systemet fungerar.

Miljöpartiet kräver att vi fattar beslut om att sänka arbetstiden till 35 timmar i veckan. Det ger oss lågt räknat 200 000 nya jobb.

Arbetslösheten finansieras med skatter, dvs. att vi delar på pengarna för att människor skall få det något så när drägligt när de är arbetslösa. Det är bättre att vi delar på jobben.

Det finns tre grundläggande sätt att försöka komma till rätta med arbetslösheten. Den första varianten är att öka löneklyftorna, som i USA, vilket Moderaterna och andra nyliberaler förordar. Det har praktiserats i USA, och det ger faktiskt en del jobb. Men det leder också till kraftigt ökade klyftor i samhället.

Vi menar att det är en dålig modell. Miljöpartiet menar på fullt allvar, även om det är som att svära i kyrkan att säga det i denna församling, att jämlikhet är effektivt. Det finns inget så effektivt i ett samhälle som jämlikhet. Då tar man nämligen till vara alla människors resurser.

Den andra varianten för att lösa arbetslösheten är att generellt öka efterfrågan. Det kan låta bra. Vi stimulerar efterfrågan. Ekonomin får fart. De ekonomiska hjulen börjar snurra, och det skapas fler arbetstillfällen. Det är bara det att vi inte kan konsumera oss ur krisen i vår del av världen. Vi har Riokonferensen – FN:s miljökonferens – som ett lysande exempel på att det i vår del av världen inte går att generellt sett öka konsumtionen. Då slår vi i det ekologiska taket med stora både sociala och miljömässiga bakslag som följd.

Den tredje varianten för att man skall komma till rätta med arbetslösheten är faktiskt att anpassa normalarbetstiden till verkligheten. Jag hoppas att Margareta Winberg – tidigare ordförande i det socialdemokratiska kvinnoförbundet – som sitter här håller med mig om att det är viktigt att sänka arbetstiden. Varför får vi inte höra samma sak från

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

finansministern och statsministern? Skall Margareta Winberg ytterligare en gång, i nästa valrörelse, åka omkring som ett radikalt alibi och lura svenska folket att Socialdemokraterna verkligen vill sänka arbetstiden. Uppenbarligen vill inte den man som sitter snett framför henne till vänster, Göran Persson, införa en sänkt arbetstid.

Jag tycker att den politik som Göran Persson företräder är destruktiv. Det räcker inte att lappa och laga. Den gamla tiden är förbi. Vi är på väg in i 2000-talet. Industrialismens tid är förbi. Sambandet mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning finns inte längre på samma sätt som tidigare. Därför behövs det grundläggande förändringar.

Göran Persson hävdade i förrgår i en intervju att den politik som han står för är mästerlig. Jag hörde det i radion. Jag vill minnas att kejsaren sade något liknande om det obefintliga tyget i berättelsen om kejsarens nya kläder. Det är tragiskt att se Göran Persson stå där och kraftfullt deklarerar – med retorikens och skådespelets alla knep – att han är klädd när han i själva verket är ganska naken. Vi kommer inte till rätta med arbetslösheten om vi inte sänker arbetstiden.

Herr talman! Min uppfattning är att begreppen högern och vänstern i politiken är förbrukade. Socialdemokraterna och de borgerliga för ungefär samma ekonomiska politik när de väl kommer i regeringsställning, även om man hojtar litet i oppositionsställning. I grunden är man barn av en annan tid. Man söker hitta gamla lösningar på nya problem, och den politik som man för grundas på hundra år gamla ideologier. De är inte hållbara. Vänstern och högern är mer lika än olika. Det är ett stort problem. Problemet är inte att de borgerliga och Socialdemokraterna tycker olika. Problemet är att de tycker så förbaskat lika i en massa avgörande frågor. Det är Sveriges stora dilemma just nu. Skattereformen är underfinansierad. Medlemskapet i EU skulle frälsa oss från ondo. Det handlar om improduktiva investeringar i ett JAS-plan vars ekonomiska ram nu har nått hisnande 67 miljarder kronor. Det handlar om betongprojekt, som om målet vore att hela landet skall asfalteras på det att alla skall bli lyckliga.

Vi är på väg in i en ny tid. Vi måste tänka på ett fullständigt nytt sätt. Vi måste kasta bort gamla sanningar och inse att en ny tid väntar.

Det är lustigt att höra Folkpartiet och Moderaterna i den här debatten. Deras minne är som en adventskalender; det finns lucka efter lucka. Det är fantastiskt att höra dem skälla på den här regeringen. Den gör i stort sett samma sak som den borgerliga regeringen gjorde. Varför minns ni inte? Om det är någon som är ansvarig för statens dåliga ekonomi i Sverige är det väl ändå den gamla borgerliga regeringen. Ni hade ansvaret.

Alf Svensson har inte varit uppe i talarstolen ännu, men han kommer så småningom. Det är lustigt att han har satt sig i nyliberalernas båt tillsammans med moderaterna och folkpartisterna. Alf Svensson glömmar att nyliberalerna har ersatt sin nästa med sitt bästa. Jag tycker att Alf Svensson skall tänka över vilket anhang han alltmör börjar blanda sig i.

Herr talman! Staten måste spara. Det är sant. Miljöpartiet delar inte den märkliga uppfattning som framför allt Vänsterpartiet framför i buskpropagandan. Den innebär att man kan lova allt till alla. Vi i Miljöpartiet lovar inte guld, men vi lovar gröna skogar och ett människovärdigt samhälle. Vi lovar inte en ökad konsumtion för alla. Vi menar på fullt allvar att vi som har det väldigt bra i Sverige faktiskt inte kommer att få mer. Vi får litet mindre i framtiden. Men vi skall fördela resurserna på ett riktigt sätt.

Det är jättepopulärt att som politiker stå på torg och lova mer till alla om det bara blir s.k. ekonomisk tillväxt. Men den ekonomiska tillväxten för med sig en förödande baksmälla. Vi måste inse att ekonomisk tillväxt inte längre hänger ihop med sysselsättningskurvor. Det beror på att varenda företag som får några miljoner i vinst investerar dem för att få bort arbetskraften.

En annan viktig fråga inför framtiden gäller en kraftig grön skatteväxling. Det handlar inte om det småplottrande som Centern och Socialdemokraterna säger att de har försökt inleda. Det handlar om en stegvis, mycket tydlig grön skatteväxling. Den innebär kanske att 100 miljarder kronor växlas från skatt och avgifter på arbete till miljörelaterade skatter. Men företagen och näringslivet måste veta hur det här skall gå till, när skatterna ökas på energi och utsläpp och när de minskar på arbete. Då har varje enskilt företag möjlighet att göra de optimala investeringarna vid exakt rätt tillfälle så att det fungerar rent företagsekonomiskt.

Alla ni som lyssnar på radio och tittar på TV skall veta att Socialdemokraterna, Centern, Moderaterna och andra har röstat igenom att mediciner och läkemedel skall bli dyrare. Detta har skett trots att man vet att det finns människor, inte minst hårt drabbade pensionärer, som i dag faktiskt inte har råd att ta ut de mediciner som läkarna förskriver. Det heter att vi måste spara. Samtidigt som vi måste spara på dem som redan har det mycket illa ställt skickar regeringen, genom medlemskapet i EU, miljon efter miljon till projekt inom EU som ingen av oss egentligen vill ha. Samtidigt som man ökar kostnaderna för läkemedel och drar ned för de sämst ställda betalar vi varje år mångmiljonbelopp till grekisk tobaksodling och fransk vinodling.

Vill vi ha det så? Vi kan inte styra vår egen ekonomi, hur vi skall använda våra egna pengar. Det är ett skäl så gott som något för oss i Miljöpartiet att säga att Sverige bör lämna EU. Vi kräver en ny folkomröstning efter regeringskonferensen så att svenska folket, precis som det danska, får chansen att säga sitt.

I går ringde en jublande och lycklig medlem i Naturskyddsföreningen till mig. Han talade om ett genombrott för miljön. Jag tror att han hade hört Olof Johansson, eller Anna Lindh, i radion. Den här jublande glada medlemmen i Naturskyddsföreningen hade fått för sig att regeringen nu skulle satsa 1 miljard kronor på kretsloppssamhället. Det låter ju bra. Jag upplyste honom om att det visserligen handlade om 1 miljard men att det beloppet skulle gälla för fem år. Då var han litet tveksam. Det var inte den information som han hade fått via radion. Det är alltså 200 miljoner kronor per år för en kretsloppsanpassning. Olof

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Johansson, Göran Persson och Anna Lindh hävdar att detta är ett rejält steg på väg mot kretsloppssamhället. Hur många kilometer motorväg motsvarar egentligen 200 miljoner kronor per år? Jag bara undrar. Är det en, två eller två och en halv mil motorväg?

Samtidigt har pengarna för vindkraftssatsningen tagit slut. Jag undrar hur Centern och Socialdemokraterna ser på att det finns en kö vad gäller byggande av vindkraftverk men att pengarna till vindkraftsrabatten är slut. Varför skjuter ni inte till pengarna? Kanske innebär 100 eller 200 miljoner kronor att tusentals människor som i dag vill satsa på olika andelar i vindkraft skulle kunna köra i gång. Varför stoppar ni detta? Varför blir det ett vakuum i utvecklingen?

Samma sak gäller allergisaneringen. Miljöpartiet och regeringen träffade en bra uppgörelse som innebär att kommuner skulle kunna allergisanera skolor och dagis. Även hushåll och dåliga bostäder skulle kunna allergisaneras. Det är ett faktum att vartannat barn som börjar skolan i dag har någon form av allergi. Det är en stor folksjukdom.

Efterfrågan blev enorm, kanske mycket större än någon av oss kunde tro. 1 miljard kronor tog slut. Ännu mer tog slut, och nu fattas det 600–700 miljoner kronor som kommuner och andra vill ha för att allergisanera skolor och dagis. Detta är bra investeringar. De ger jobb. Men vad gör regeringen? Jo, i stället för att satsa på miljön och hälsan pytsar man ut generella ROT-bidrag för ett allmänt byggande. Man skall t.o.m. få bidrag för att bygga ut och bygga om utan att det finns något riktigt mål. Det kvantitativa tänkande som Socialdemokraterna tyvärr fortfarande står för är förödande. Vi måste tänka på kvalitet mer än på kvantitet.

De bidrag och subventioner som ges till byggandet i framtiden måste ha en klar inriktning på miljö och hälsa. Man kan inte bara kasta ut mångmiljardbelopp för att användas precis hur som helst.

Medlemskapet i EU har visat sig vara väldigt dyrt. Alla ni som lyssnar och som ser på TV skall veta att 1997 beräknas medlemskapet kosta den svenska statskassan 22,5 miljarder kronor. 1998 är summan uppe i 25 miljarder kronor. Var och en kan ju bedöma om det är värt pengarna. Jag behöver inte säga vad jag tycker, men var och en som lyssnar kan bedöma om det är värt 25 miljarder kronor att vara medlem i EU. Jag undrar: Vad ger det oss?

Flera partier i Sverige vill föra in Sverige i EMU också. Göran Persson har mycket klokt sagt att medlemskapet i EMU, EU:s monetära och ekonomiska union, är ett större steg än själva medlemskapet i EU. Jag delar den uppfattningen. Därför måste jag ställa frågan till Göran Persson: Göran Persson accepterade en folkomröstning om EU, varför då inte också acceptera en folkomröstning om EMU, som ändå är ett större steg för svenska folket än medlemskapet i EU?

Enligt ett TT-meddelande har för övrigt finansminister Åsbrink sagt följande: Åtminstone på en punkt kräver en anslutning till EMU en grundlagsändring. Det gäller Riksbankens exklusiva rätt att ge ut sedlar.

Jag har en konkret fråga till Göran Persson: Delar Göran Persson Erik Åsbrinks uppfattning om att det krävs en grundlagsändring före en eventuell anslutning till EMU? Ett ja eller ett nej vore väldigt bra att få. Delar statsministern sin finansministers uppfattning?

Herr talman! Slutligen har jag en fråga till Moderata samlingspartiet angående deras förslag om sysselsättning från i förrgår. I ett TT-meddelande säger Lars Tobisson nämligen följande: "Det viktiga är inte att nu tala om kostnader, utan att vidta åtgärder och strukturella reformer för att få människor i arbete och tillväxt i ekonomin. Då kan man inte se det som en kameral övning om det blir lika mycket intäkter som utgifter."

Lyssna på detta! Vad är det karln säger egentligen? Betyder det här att ni moderater än en gång förespråkar stora ofinansierade skattesänkningar? Tror ni fortfarande på s.k. dynamiska effekter? Har ni inte lärt er någonting av att vi själva verket kanske inte vet ett dyft om de där dynamiska effekterna?

Att dra undan så mycket skatt, som ni vill göra, från statskassan är förödande för både statens budget och framför allt de människor i kommuner och landsting som drabbas av sämre sjukvård, sämre äldre-
vård och sämre skola. Jag tror nämligen inte att den stora delen av svenska folket delar Moderaternas och Lars Tobissons uppfattning att det egentligen kanske inte behövs någon sorts gemensam grundvälfärd utan att det skulle räcka med att pappa betalar.

Om ni moderater numera förespråkar en så slapphänt budgetpolitik, precis som Vänsterpartiet ibland gör, då har ni intagit nydemokraternas populistiska nisch i allra högsta grad. Den nischen tycker jag borde vara ofylld i den svenska riksdagen.

Vi i Miljöpartiet lovar inte guld, men vi lovar gröna skogar och ett människovärdigt samhälle.

För övrigt anser jag att kärnkraften skall avvecklas fort.
(Applåder)

Anf. 6 ALF SVENSSON (kds)

Herr talman! Det gick litet varmt här för herr Schlaug. Han vet vad man skall säga innan man har talat.

Sedan vill jag faktiskt mycket ärligt och seriöst säga att jag tycker att det skall finnas viss respekt för alla partier här i kammaren, och den typen av ord som "anhang" anstår knappast någon partiledare att tillvita något parti. Jag har i många avseenden andra uppfattningar än Birger Schlaug, Göran Persson och Gudrun Schyman, men anhang har vi inte här i kammaren. Om det går varmt, får man väl rekommendera litet vindkraft som kyler av.

Herr talman! Det finns naturligtvis en risk för att vårt lands största problem, arbetslösheten, fastnar i något slags partipolitiskt taktiskt spel, och det är naturligtvis inte rimligt. Vi kan inte ena stunden göra gällande, vilket vi ju gör allesammans, att detta är vårt största sociala problem och sedan försöka nyttja det till något taktiskt spel. Jag tror att ingen egentligen vill göra det eller tänker göra det. Men Göran Persson måste ju förstå att vi nästan förväntar oss en viss tacksamhet från oppo-

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

sitionens sida över att denna proposition kom. Vad i all sin dar skulle ni ha fört fram i dag som ursäkter för att inte ha lagt fram den? Den har ju framlagts därför att oppositionen har drivit på. Ni har ju trots allt under tidigare valrörelser kejsrerligt skrutit över att kunna hantera arbetslösheten och, precis som det sades här, ändå skridit nakna i två år. Så det kan ni inte irriteras över eller kalla *show*, vilket ju skedde för några dagar sedan.

Jag tror att regeringen hade velat lägga fram en proposition, ett s.k. sysselsättningspaket, den 28 maj, vilket man skriftligt för övrigt hade utlovat. Jag tror att socialdemokraterna vill komma till rätta med arbetsrättslagstiftningen. Men problemet har varit och är att man sitter fast i sina egna låsningar från valrörelsen och i sina egna förlegade ideologiska synsätt.

Skall vi få fart på Sverige, måste vi få slut på de där gamla dogmerna om att det ständigt råder ett slags klasskamp ute i samhället. Det är inte så att arbetstagare klarar sig utan arbetsgivare och att arbetsgivare klarar sig utan arbetstagare. Det är inte så att företag utan vinster skapar nya arbetstillfällen, och en arbetsrättslagstiftning som blockerar är till gagn varken för den som har arbete eller för den arbetslöse. Får vi inte fart på hjulen, kan vi inte driva tillbaka arbetslösheten, och då drabbas alla – absolut alla. Detta är ju egentligen ingen LO- eller SAF-fråga. Det är en för hela nationen avgörande fråga.

Vi kristdemokrater har aldrig tyckt något annat än att arbetslöshetsersättningen bör vara lägst 80 %. Men procentexercisen i sig ger ju inga nya jobb, som ger resurser och kan förbättra för de ekonomiskt sämst ställda. Alla ni på statsrådsbänkarna vet detta, men hjulspåren är så urgröpta efter alla förstamajtal och efter 1994 års valpropaganda att ni har sällsamt svårt att ta er upp ur dem. Ni har blivit er egen gamla retoriks fångar.

I den motion som vi kristdemokrater väckte finns en lång rad konkreta förslag. Jag kunde här ta tid med att ta upp kravet på att modernisera arbetsrätten eller tala om att vi bör återgå till gamla regler för momsinsbetalningar eller att vi bör behålla dagens arbetsgivarperiod i sjukförsäkringen osv., men jag vill stanna någon minut vid kravet på att tjänsteföretagandet bör stimuleras.

Jag kan förstå att det blev för tufft för Margareta Winberg och Göran Persson att nu tala om att tjänstesektorn skall öppnas och att hemarbete och trädgårdsarbete skall bli accepterade arbetsuppgifter och kallas riktiga jobb. Ni måste ju som sagt känna er förföljda av era egna valrörelsebudskap. Det skulle förstås vara hedervärt om ni tog avstånd från ert tidigare sarkastiska och fräcka tal om pigor och drängar. Det borde faktiskt inte vara för mycket begärt!

Jag har märkt att ett ord som ofta kastas ut i denna debatt är ordet skattesubventionera. Då skall man riktigt markera att det är fråga om något helt orimligt, för det används på ett mycket negativt sätt. Men statsminister Persson är ju skattesubventionerad. Jag är skattesubventionerad. Våra hushåll är skattesubventionerade, och det finns nog en och annan ytterligare här i kammaren som kan sälla sig till den skaran. Sanningen är väl den att det är svårt för någon att inte göra det.

Nu är det tydligen höjden av allt förnuft och all klokskap att det, när exempelvis snickaren skall sätta in treglasfönster i kåken, går bra med skattesubventionering. När målaren skall måla fönsterbågarna är det också bra med skattesubventionering. Men si om någon skall putsa fönsterrutorna, då får det inte bli tal om skattesubventionering.

Om något sådant kommer på tal rusar etablissemangen ut, också här i riksdagen, de flesta med skattesubventionerad städhjälp, och ropar: Vi vill inte ha tillbaka pigsamhället!

Vad är det för Don Quijote-verksamhet som bedrivs? Jag känner ingen som vill ha tillbaka 30-talets pigsamhälle. Vad är det man försöker fäktas emot, mer än egna fördomar?

Tänk att vi som skryter med att sitta i världens mest jämställda parlament inte kommit längre än att det måste hojtas om pigor så fort det blir tal om hushållsarbete. Det kan inte finnas många här som gjort klart för sig att hushållsarbete lika väl kan utföras av män. Det kan väl inte vara skattesubventioneringen i sig som gör att man manar fram en bild av 30- och 40-talens pigor. I så fall skulle så gott som varenda målare och snickare på vartenda bygge i konsekvensens namn kallas dräng.

Tänk om vi, när vi talar om metallarbetare, skulle mana fram 30-talets arbetsmiljöer och situation för metallarbetarna. Vem skulle då säga något annat än att man inte vill ha tillbaka metallarbetarsamhället?

Ibland kan man på konstutställningar höra att folk frågar varandra: Är det där en fin tavla? Då är det ofta någon som lyfter på glasögonen och tittar nere i högra hörnet, vad det står för signatur. Sedan säger man: Ja, det är ett fint konstverk. Det är signaturen som gör det.

Jag har en känsla av att ni är alldeles för måna om att titta på varifrån förslagen kommer, när vi talar om arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Ni ser efter om signaturen är den röda och den rätta. Jag tycker att det är tröst.

Sluta att nedvärdera nödvändiga arbetsuppgifter och gör något konkret för att dränera den svällande svarta sektorn! Socialdemokrater och vänsterpartister i Danmark ställer upp för arbeten inom hushållssektorn. Här i Sverige permanentar man i stället svartjobben genom sin passivitet. Det som inte syns finns inte, enligt en gammal känd devis.

Det finns inte något enda parti som sitter inne med någon simsalabimlösning för arbetslöshetsproblematiken. Vi måste, inte för partipolitikens skull utan för medmänniskors skull, ta till vara alla tänkbara förslag och ibland nyttja idéer som förr förkastades. Vartenda ärligt, enskilt arbete som skapas är en vinst. Det är bättre med ett tidsavgränsat arbete än med tidlös arbetslöshet.

Jag känner inte en enda människa i något parti som vill ha tillbaka klassamhället. Men i dag har vi i Sverige 364 000 människor som är öppet arbetslösa och sammantaget egentligen 1 miljon som saknar arbete. Glöm inte att ingen tjänst är värre än att vara livegen i arbetslöshet.

Herr talman! Jag är övertygad om att käbblet om arbetslösheten måste bytas mot gemensamma konkreta tag. Det handlar också om politikens trovärdighet, att de problem som i dag utgör ett gigantiskt

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

folkhälsoproblem åtgärdas. Folk undrar givetvis vad vi politiker är till för, om åtgärder ständigt skjuts på framtiden och vi inte tar itu med människors ängslan, för att inte säga förtvivlan.

Herr talman! Jag vill gärna upprepa att det är alla riksdagspartiers ofrånkomliga uppgift att nu engagera sig för att vinna tillbaka förtroendet för politiken och politikerna. Vi har kommit till ett skede i demokratins Sverige då vi politiker av alldeles för många uppfattas som förvanskare av sanningen. Jag vet att när man drar fram sådana påståenden, skall man ofta tillvitas att man själv tror sig vara moraliskt bättre och därför har något slags mandat att mästra andra. Låt mig då ärligt och ödmjukt få deklarerat att jag inte en enda sekund går omkring här i Riksdagshuset och inbillar mig vara bättre än någon annan. Men jag har i stort sett under hela mitt politiska liv – och det börjar bli långt – fått arbeta under enkla förhållanden och utan någon stark eller stor skyddande partiapparat. Enbart därför tar jag mig friheten att påstå att svenskt partiväsande måste rehabiliteras. Svensk politisk heder måste återupprättas. Jag tror att det är bråttom.

Det är nästan rörande att se och läsa hur det ena partiet efter det andra nu inrättar etikkommitteér. Vi har tydligen kommit därhän att förtroendevalda måste få sig tillsagt att det är sanning och inte lögn som skall gälla, att det är skillnad på mitt och ditt. Vi skall inte inbilla oss att det behövs några nya, tidigare okända regelverk eller normsystem. Vi skall inte ytterligare en gång, bildligt talat, tro oss vara kallade att uppfinna hjulet.

Jag har hört att en del politiker nu påstår att den politiska krisen bara är ett resultat av affärsvärldens etiska 80-talskris. Så enkelt är det självfallet inte! Vi har trott och vi tror att det alltid finns tekniska lösningar på allt. Men den sociala ingenjörskonsten räcker inte för att skapa hederlighet och respekt för sanning.

En del gjorde sig löjligen över de formuleringar som vi medverkade till i den nya läroplanen. Där står det nu om ”kristen tradition och västerländsk humanism”, som en del av de grundvärden skolan skall förmedla. Det är dags också för oss i den här kammaren att inte skämmas över vårt värdemässiga kulturarv. Det är dags att i alla de sammanhangen våga göra gällande att ett samhälle som skall hållas ihop enbart av tekniska lösningar kommer att haverera, att det krävs sammanhållande etiska värderingar och att man måste våga tala om varifrån dessa hämtas och vilka de är.

Det fordras faktiskt nu, inte som ett ynkligt önskemål utan som ett oavvisligt krav, att politiker, ungdomsledare, företagare, fackliga företrädare tar på sig rollen att vara föredömen. Det är inte detsamma som moralism. Det är inte detsamma som att vi tror oss vara felfria. Det är detsamma som att vi tar ansvar för demokratin.

Jag hörde ett socialdemokratiskt kommunalråd i TV-programmet Kvällsöppet deklarerat att de tio budorden duger utmärkt. Professorn i psykiatri, Lars Jacobsson uttalade sig nyligen i Kommun-Aktuellt. Han sade detsamma. Författaren Stig Claesson, Slas, skriver att de tio budorden kanske är vårt viktigaste kulturarv.

I något slags vanföreställning har sentida generationer trott sig om att kunna anpassa moral och etik efter rådande praxis. Så har vårt viktigaste kulturarv till dels förslösats. Verkligheten har nu drivit oss tillbaka till intresset för sanning och rätt, heder och anständighet. Talet om den värdemässigt neutrala staten är, som väl är, på utdöende.

Herr talman! Jag vill i sammanhanget också gärna påpeka att det är synnerligen viktigt att vi i partiets valrörelsepropaganda och agitation inte bygger in falskspel och dribbel med sanningen. Jag tror att ruffel och fiffel ofta börjar med ord. Varför skulle den som står för otrohet i ord och propaganda visa trovärdighet mot skattebetalare och i sitt betedande?

Herr talman! Under de senaste månaderna har vi flera gånger kunnat läsa och höra hur ungdomar ser på framtiden, vad de värderar. Jag hoppas resultaten har nått oss alla. Man värderar familjemiljön. Man vill ha en mindre förflackad tillvaro än den man själv ofta upplevt.

När nu parti efter parti bildar etiska kommittéer och söker efter normer och rättesnören, glöm då inte att också uppvärdera familjen, den öppna generösa, ansvarstagande och normöverförande gemenskap som inte kan ersättas med institutioner.

Vi kristdemokrater har publicerat en rapport på temat Mer tid för barnen. Jag har all respekt för debatten om sextimmarsdag. När Birger Schlaug säger att det väl inte är någon naturlag med 40 timmars arbetsvecka, frågar jag mig alltid om någon enda människa hävdar detta. När Gudrun Schyman vill minska veckoarbetstiden till 30 timmar är det inte svårt att förstå att många i hårda och slitsamma arbeten känner sig tilltalade. När hon påstår att man skulle kunna gå från 40 till 30 timmar med bibehållen lön borde förstås alla inse att hon tappat kontakten med verkligheten och dansat ut i den totala populismen, på tal om folkrörelser.

Vi kristdemokrater skulle önska att alla dessa arbetstidsdebatter som ledstjärna eller motivation hade: Mer tid för barnen. Visst skall vi syssla med självförverkligande. Visst skall vi ivra för egen personlighetsutveckling. Men i hela vårt svenska samhälle borde det faktiskt eka i dag: Mer tid för barnen!

Då är det orimligt att inte avskaffa nuvarande monopoltänkande och förmynderi. Föräldrar måste få känna sig betrodda. Riksdagspartier, vare sig de finns till höger eller till vänster, betar sig oklokt, menar jag, när de nu tydligt bestämt sig för att försämra bostadsbidraget just för de föräldrar som bestämt sig för att ge mer tid åt barnen.

Valfrihet är det naturliga och odiskutabla. Är det något man kan vara tvärsäker på, också ekonomiskt, så är det att det vi satsar på barnen får vi mångfald igen i trygghet och trivsel.

Herr talman! Vi har ofta hört statsministern deklarerat att alla skall vara med och bära bördor eller dra sitt strå till stacken för att räta upp vårt lands finanser. Detta är knappast ett rimligt påstående. Pensionärer som enbart har folkpension och pensionstillskott skall enligt vår bestämda mening inte vara med och bära tyngre bördor. Det är inte rimligt att försämra deras bostadsbidrag och att göra deras medicin- och tandvårdskostnader ännu högre.

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

***Fel! Okänt
växelargument.***

Så gott som dagligen kan vi läsa hur kommuner och landsting minskar resurserna till vården. Stockholms läns landsting skall minska resurserna med tre miljarder kronor. Att den politiska ledningen kan få detta att presenteras som nära nog en förbättring för Stockholmsregionens vårdbehövande är väl snudd på politiskt bedrägeri.

Om det skulle vara så att det går att dra ned med tre miljarder – och att detta inte innebär en försämring – då bör ju nästan tidigare politiker och tjänstemän utpekas som rånare av traktens skattebetalare. Ärligheten kräver självfallet att man tillstår att vården för närvarande dramatiskt försämras.

Jag hörde Gudrun Schyman stå här och fråga partiet vad det svarar sina medlemmar. Det kunde vara väldigt intressant att få höra Gudrun Schyman berätta vad *hon* svarar sina väljare här i Stockholmsregionen som är med om att dra ned 3 miljarder kronor – trots att hon var ute och lovade i valrörelsen att här skulle det minsann inte dras ned någonting! Här skulle man hålla på den nivå som rådde, och man kritiserade en tidigare neddragning på *en* miljard. Vad svarar Gudrun Schyman sina väljare?

Jag känner till det där knepet att gå på andra partier och fråga: Vad svarar ni? Svara själv! Vad svarar Vänsterpartiet sina väljare? Ni visste ju, när ni var ute i valrörelsen 1994, läget för Stockholms läns landstings ekonomi. Jag kan inte tänka mig något annat.

Enligt Landstingsförbundets ordförande, socialdemokraten Bengt Holgersson, måste Landstingsförbundet dra ned sin verksamhet med 6 %. Samtidigt flaggar HSU 2000, den stora sjukvårdsundersökningen, om att vården kommer att behöva ett resurstillskott på 8 %. Jag kan lova att vi kristdemokrater, med den tonstyrka vi har, kommer att se det som en huvuduppgift att i tid och otid hävda att vården inte *får* försämrast, och att i synnerhet den s.k. oglamorösa vården måste erhålla resurser så att varje människa får en värdig behandling.

Herr talman! Det kan heller inte tolereras att gravt handikappade skall utsättas för besparingar. Medmänniskor som har behov av personlig assistent kan omöjligt tillhöra de grupper som skall behöva ta ansvar för 80-talets sus-och-dus-ekonomi.

Vi kristdemokrater vill också livligt beklaga att Sverige nu låter världens fattiga, de som saknar allt, vara med och betala. Hur kan man anse att de som t.o.m. saknar ett glas rent vatten skall behöva vara med och städa upp efter bankkrascher och plastkortshärvor?

Det kunde nog vara på sin plats att erinra om ett uttalande av John F Kennedy. Han sade vid något tillfälle att om vi får rika i världen inte bryr oss om de många fattiga, så har vi snart inga rika att bryr oss om.

Girigheten är roten till allt ont. Det märks i många sammanhang, t.ex. när det är tal om fallskärmar och löneavtal för höga chefer. Det märks också när vi här i kammaren börjar tala om att vi först måste se om vårt eget hus.

Nu sviker den regering som nära nog försökt monopolisera talet om global solidaritet. Den sviker de sämst ställda. Det borde finnas en rodnad över statsrådets ansikten i dag just av den anledningen.

(Applåder)

Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Jag hade egentligen planerat att hålla ett annat anförande än det jag nu skall hålla. Det beror på att vi har fått bevittna ett sådant totalt sönderfall och en så total brist på reaktion från de partiets sida som står utanför den uppgörelse som presenterades i går om hur vi skall pressa tillbaka den öppna arbetslösheten.

Jag har lyssnat mycket noga. Det har funnits aggressivitet, och det har funnits bitterhet i debatten. Det har funnits våldsamma angrepp, men ytterst få har kommenterat de förslag som en riksdagsmajoritet nu står bakom och presenterar för riksdagen.

Vi skall ju träffas här igen i juli månad. Då duger det inte att stå och skälla på regeringen. Då måste man ha något eget att komma med från de partiets sida som krävde att riksdagen skulle sammankallas, och inte bara något slags allmänt löst tal om att man skall begära mer förslag från regeringens sida. Förslagen kom ju i går.

Vore det inte på sin plats, Tobisson, Leijonborg, Svensson, Schlaug och Schyman, att reagera på förslagen och tala om hur ni förhåller er till detta i stället för att stå och ta upp tiden med att angripa och miss-
tänkliggöra?

Låt mig säga en sak: Vi kommer från regeringens sida, och jag noterar att också Olof Johansson sade det i sitt anförande, att vara öppna för samarbete omkring detta program. Det kan förbättras. Det kan ändras. Här finns ingen som sitter inne med den enda lösningen, även om man kan tro det när man lyssnar på debatten i dag.

Vi vill ha samarbete för Sveriges skull. Vi vill ha samarbete för de arbetslösas skull. Men ni kommer aldrig att få mig att här i talarstolen säga att det blir lätt det som nu ligger framför oss. Jag vet av egen erfarenhet att den första delen av arbetet med att pressa tillbaka arbetslösheten, att sanera statens finanser, har varit ett ohyggligt hårt arbete. Nästa fas för att pressa tillbaka arbetslösheten kommer att bli minst lika besvärlig, troligen ännu mer arbetsam.

Alla goda idéer behövs, men det finns vissa restriktioner i det sammanhanget som vi inte får bortse från. Statsfinanserna får inte fördärvas, och vi kan inte blunda för en internationell konjunkturutveckling. Det sista råder vi inte över, men det påverkar oss ohyggligt hårt.

Programmet bygger på fyra hörnstenar.

Den första hörnstenen är en ny arbetsmarknadspolitik med ökade möjligheter att lokalt samordna resurser i kommuner, i arbetsmarknadspolitiken och i försäkringskassorna för att på så sätt få ut mer av det vi satsar i den meningen att fler människor skall kunna beredas en meningsfull sysselsättning. Detta kan man avfärda här i riksdagen och säga att det är strunt och att man inte tror på det. Det är ett förhållningssätt. Jag tycker att det är klokare att lyssna på de kommunpolitiker i Växjö som kom till tals i radio i morse över partigränserna. De säger nu: Det var det här som vi väntade på, nu börjar vi.

Den kraft som representeras av att det i 285 kommuner runt om i Sverige går i gång ett arbete där man nu konstruktivt försöker att lägga ihop de resurser som finns i arbetsmarknadspolitiken med vad kommu-

Prot. 1995/96:110

12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

nerna förmår prestera, den kraften kommer att resultera i ett trendbrott när det gäller den öppna arbetslösheten.

Tyck gärna att det här är sådant som ni kan vara utan. Men ni kommer aldrig att komma förbi alla de människor som på det lokala planet nu vill vara med och hjälpa till. Det är människorna i Växjö som vi skall lyssna på, inte de professionella dysterkvistar som sitter i Stockholm, i intresseorganisationer och i politiska apparater. Folket ute i Sverige måste få vara med. Det är för deras skull som detta görs. Det är den första hörnstenen.

Den andra hörnstenen är att vi skall expandera och bygga ut utbildningen kraftigt. Jag blir ledsen när jag hör det gamla fina utbildningspartiets företrädare Lars Leijonborg stå och föraktfullt döma ut detta som kurser. Folkpartisterna, liberalerna, har ju kämpat för den allmänna skolan och för grundskolan, de har varit med och byggt ut gymnasieskolan, och de har stått bakom vuxenutbildningen. Vad är det för fel att i en internationellt avreglerad ekonomi ge de människor i vårt land som har kortast utbildning en grundläggande kompetenshöjning? Vad är det för fel att låta den kommunala vuxenutbildningen växa, om vi därigenom kan ge enskilda individer större frihet men också ge landet en ökad styrka? Vad är det som stör Folkpartiet i den processen? Vad är det som gör att det föraktfullt döms ut som kurser av Folkpartiet, med dess tradition i utbildningsväsendet? Förklara det Lars Leijonborg. Jag tror att det är många fler än jag som inte förstår hur Folkpartiet tänker.

Högskolesatsningen är en viktig möjlighet för individen, för Sverige, men också för enskilda regioner. Det finns ingen effektivare regionalpolitik än en spridning av den högre utbildningen. Det ligger i paketet – 30 000 platser fördelade ut över landet med en stark regionalpolitisk profil.

Den tredje hörnstenen gäller företagens villkor. Där ingår lägre arbetsgivaravgifter, framför allt med en sådan konstruktion att det gynnar de små företagen. Där ingår en lättnad när det gäller utdelningsbeskattningen också för de små företagen. Det blir lättare för dem att mobilisera och att skaffa riskkapital. Är detta fel? Går ni mot detta från kds? Går ni mot detta från Moderaterna? Går ni mot detta från Folkpartiet? Kom fram ur dimridåerna och tala om huruvida ni är för eller mot! Ni har ju redan väckt era motioner. Ni visste ju precis vad som skulle göras. Detta fanns inte med i dessa motioner. Är ni för eller mot, eller skall ni motionera en gång till och göra ett nytt försök och kalla till nya presskonferenser?

Det var fler än jag som häromdagen såg den moderata presskonferensen sändas i TV. Det var trångt på reservbänken. Där satt de allihop – Lars Tobisson, Bo Lundgren och Per Unckel, reservlaget. Nu har de presterat en produkt som skulle vara ett sätt att återta det politiska initiativet. Det är ingenting annat än de gamla moderata förslagen som redan är prövade, vägda och befunna för lätta. De har dessutom prövats i praktisk politik och resulterat i sönderkörda statsfinanser och massarbetslöshet. Jag skall senare komma tillbaka i en replikväxling med Lars Tobisson om statsfinansiellt ansvarstagande, underfinansiering och det

som han föraktfullt kallar för kameral syn. Det är oroväckande att höra att det stora oppositionspartiet inte har lärt något om vikten av att ta ansvar för statsfinanserna. Det avfärdas som kameral grundsyn. Lars Tobisson har väl som vanligt varit kvick att begära replik. Använd en del av den repliktiden till att förklara det famösa uttalandet som gjordes häromdagen om att man inte behöver ta hänsyn till om debet och kredit går ihop, att det är ett kameralt beteende.

Jag vill be Lars Tobisson att ha en synpunkt på borttagandet av bilaccisen. Är det bra eller dåligt? Tänker ni rösta mot den i sommar? Ha en synpunkt på sänkningen av stämpelskatten vid fastighetsförsäljningar. Tänker ni rösta mot den i sommar? Upp till bevis! Fram med ställningstagandena! Sluta gnälla! Hjälp till!

Den fjärde hörnstenen gäller framtidsprogrammet – småföretagarsatsningen, kretsloppsanpassningen. Man kan naturligtvis säga som Birger Schlaug – att det är futtigt, att det inte är 1 miljard kronor varje år utan att det är en 1 miljard kronor under fem år, dvs. 200 miljoner kronor om året – och ironisera över detta. Kommer Miljöpartiet att rösta mot detta, eller är ni för? Är det bra att vi påbörjar ett sådant arbete? Är det bra att vi skrapar fram resurser i en hård och trängd statsfinansiell situation för att bedriva ett sådant utvecklingsarbete?

Är ni för, eller är ni emot det stora programmet för Östersjön? Det är kanske det mest löftesrika som vi nu kan ägna oss åt i svensk politik, det mest utmanande och det vackraste, nämligen att i vår generation få vara med, att åka runt Östersjön, att skapa en region som präglas av fred och demokrati, tillväxt och välstånd. Här mobiliserar vi nu 1 miljard kronor för att från svensk sida driva på denna process. Är ni för detta, eller är ni mot detta? I detta sammanhang märker man ibland någon sorts tävlan bland riksdagens partier som tar sig uttryck i att någon är mest för den här processen, andra är mindre för. Vi försöker ibland också misstänkliggöra varandra. Jag tycker att vi skall sluta med det. Det finns ingenting som skiljer oss åt när det gäller ambitionerna att stötta folken på andra sidan Östersjön i deras kamp och i deras strävan för demokrati och oberoende. Det finns ingenting som skiljer oss åt när det gäller stödet till dem, och när det gäller deras egen utveckling i fråga om miljö och välstånd. Sluta misstänkliggöra varandra på den punkten. Är ni med i satsningen på 1 miljard kronor för Östersjön, eller är ni emot?

Dessa frågor måste ställas. När man har lyssnat på debatten hittills har man fått intrycket av att det står en regering här som är tomhänt, en regering som har lyckats lura Centerpartiet att skriva under ett dokument och att alla andra begriper allt så mycket bättre och vet precis hur det skall göras. Nu ställer jag konkreta frågor när det gäller några punkter i programmet. Reagera i dagens debatt! Passa gärna, men säg i så fall att ni passar och att ni kommer tillbaka i juli. Men när ni kommer tillbaka i juli är ni välkomna att vara med. Vi behöver också ert bidrag – ingen är utestängd. Men låtsas inte som om det är någon som sitter inne med hela lösningen, hela sanningen. Läget är nämligen så oändligt mycket mer komplicerat än så.

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Nu är det faktiskt på det viset att vi vill att riksdagen samlas kring en målsättning när det gäller den öppna arbetslösheten. Det är intressant att några redan har avfärdat den målsättningen som ett uttryck för att det bara handlar om siffror, luft. Men har ni något annat i stället? Vad har ni för målsättning, Lars Tobisson, när det gäller arbetslöshets-siffrorna? Vart vill Moderaterna komma?

För några år sedan var det 5 % arbetslöshet som gällde i Moderaternas modellvärld. Ligger det fortfarande fast? Är det 5 % *efter* arbetsmarknadspolitiska åtgärder, eller är det *före*? Hur skall ni komma dit?

Tycker riksdagen att det är bra att vi återkommer hit varje halvår för att diskutera arbetslöshetsfrågan och att den görs till den största angelägenheten för hela riksdagen i ett utvärderings- och uppföljningsprogram? Är det bra?

Vi har gjort detta när det gäller den ekonomiska politikens utveckling i ett s.k. konvergensprogram, och det har fungerat utmärkt. Är riksdagen med på denna process, eller är den emot?

Så kan frågorna formuleras. Vi har gott om tid att debattera i dag. Svara gärna på en del av frågorna! Antyd var ni står! Jag skall skicka med ett par frågor till. Jag riktar mig till Alf Svensson, som i regel får för litet uppmärksamhet i sådana här debatter. Jag lovade förra gången att återkomma till kds.

Alf Svensson har tillhört de lojala moderata stödtrupperna. Det är väl få som så tappert har backat upp den moderata politiken här i kammarerna som Alf Svensson gjort. Det är ett val som kds har gjort, och det respekterar jag. Men politiken måste gå ihop, Alf Svensson! Jag blev något förvånad då Alf Svensson här i talarstolen sade att det nu var stopp för neddragningar på biståndet. Det var nu stopp för ytterligare belastningar för pensionärer. Det var nu stopp för ytterligare belastningar för sjukvården.

Alf Svensson har bestämt sig för att samarbeta med Moderata samlingspartiet, som bygger sin ekonomiska politik på jättelika skattesänkningar och faktiskt redovisade neddragningar på utgiftsområden i en vårproposition. Men biståndet, Alf Svensson, skall hos er tilltänkta samarbetspartner reduceras med drygt 2 miljarder kronor, utöver dagens prutning. Handikappstödet skall reduceras med 1,4 miljarder kronor, utöver dagens prutning. Pengarna till pensionärerna skall reduceras med 8,6 miljarder kronor, utöver dagens prutning. Bidragen till kommunerna, utöver dagens trista situation, skall reduceras med ytterligare 17 miljarder kronor. Så kan listan gås igenom utgiftsområde för utgiftsområde.

Det vore välgörande, inte minst med tanke på vår diskussion om etik och moral, om Alf Svensson sade att man måste välja. Antingen tycker man att det är viktigt med en anständig behandling av äldre, sjuka och handikappade, och då krävs det resurser. Eller också är det viktigare med stora skattesänkningar, och då får man neddragningar här.

Moderaterna har valt. Väljer kds och Alf Svensson samma politik som Moderaterna, eller är det den läpparnas bekännelse som kom till uttryck i talarstolen som man skall lyssna till? Vilket är kds svar? Passa också på att svara på frågan: Ser kds välfärdssamhället som ett hinder för en ekonomisk utveckling eller som en förutsättning för en ekonomisk utveckling? Moderaterna har där valt sida: Välfärdssamhället är ett hinder för den ekonomiska utvecklingen.

Herr talman! Vi upplevde en nästan likartad politisk situation för precis ett år sedan. Då samlades riksdagen till en extra ekonomisk debatt, därför att Moderaterna ville ha en sådan just med tanke på att kronan var satt under internationell press. Många av oss tyckte då att det var att blottlägga Sverige. Då träffade vi en uppgörelse med Centerpartiet, snabbt och resolut. Från den dagen har vi haft en utomordentligt bra utveckling i de offentliga finanserna. Många hushåll har fått lägre räntekostnader, just därför att Centerpartiet vid det tillfället orkade ta ansvar, tillsammans med Socialdemokraterna.

Nu har vi alltså en liknande situation. Nu tar vi ansvar för arbetslöshetsbekämpningen. Då, för ett år sedan, sade alla: Det här kommer inte att gå. Ni kommer inte att klara det här. Det gjorde vi.

Samma typ av besked möter jag i dag. Alla säger: Det här kommer regeringen inte att klara av. Det här kommer inte att fungera. Men lärde ni er inte för ett år sedan vilken politisk risk ni tog? Förstår ni inte att det mycket väl kan vara så att det inom räckhåll för oss ligger en konjunkturuppgång och en helt förnyad arbetsmarknadspolitik ute i kommunerna? Varför skall ni göra om det dumma moderata misstaget från i fjol och döma ut de gemensamma ansträngningarna i riksdagen? Varför inte i stället vara med och dela på ansvaret och ansträngningarna, för de arbetslösa skall och för Sveriges skull? Till det samarbetet bjuder regeringen in.

Tack, herr talman!
(Applåder)

Anf. 8 LARS TOBISSON (m) replik

Herr talman! Nu ser Göran Persson i syne. Bo Lundgren var över huvud taget inte i Stockholm vid tiden för presskonferensen, då vi presenterade ett program med 55 punkter. Göran Persson har haft gott om tid att sätta sig in i det, men han kommenterade för sin del inte någon av punkterna.

Det var fråga om en uppföljning av vår partimotion med anledning av vårpropositionen. Den motionen har ett starkare budgetsaldo för vart och ett av de tre följande åren jämfört med vad regeringen har föreslagit.

Häromdagen medgav Göran Persson att han hade gjort ett misstag när han gav oss moderater chansen att ta initiativet i kampen mot arbetslösheten. I går sade Erik Åsbrink i samband med presentationen av regeringens improvisationer att alla vet att detta är ett politiskt spel.

Sådana uttalanden vittnar om cynism och om förakt för alla arbetslösa i deras svåra situation. Varför har regeringen lovat så länge och så mycket och sedan dröjt? Ett tag hette det att sysselsättningsproposition-

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

en låg färdigskriften. Sedan har det blivit oppositionens och massmediernas fel att den fått hetsas fram två veckor efter utsatt tid.

Vi har fått lära oss att HSB i Göran Perssons fall skall uttydas som "han som bestämmer". Sedan extrakongressen förvandlades till ett bordlägningsplenum drar jag slutsatsen att HSB snarare står för "han som bordlägger", "han som bromsar" eller "han som backar".

Den moderata partimotionen innehåller en politik för fler företag och nya riktiga jobb. Jag är övertygad om att det är vad de arbetslösa vill ha och vad vårt land snabbt behöver. Vi undviker medvetet ordet sysselsättning. Det gäller inte att bara fördriva tiden. Det räcker inte med att människor är sysselsatta. De måste också arbeta med något som andra efterfrågar, för annars blir inte arbete en tillgång för samhället. I stället blir det en belastning.

Regeringen vill nu ge 55-åringar låtsasjobb i kommunerna för att, med Margareta Winbergs ord, ge dem en värdig avslutning på arbetslivet. I stället för att organisera samhället, så att även äldre människor kan få produktivt utlopp för sin vilja till arbete, bekymrar sig regeringen över hur den skall göra utestängningen från den riktiga arbetsmarknaden så värdig som möjligt. Regeringen tar med sin uppläggning pengar från produktionen och betalar människor för att sysselsätta sig.

I en fri ekonomi skall det vara tvärtom. I en fri ekonomi är 55- eller 57-åringar en tillgång, inte en belastning. Den sysselsättningspolitik som presenterades i går kommer inte att skapa några varaktiga arbetstillfällen. Risken är överhängande att det blir tvärtom. Förslag som låter bra i TV, som gör sig i kongresstal och som kanske kliar ett eller annat särintresse bakom örat må tillfredsställa andra behov, men några nya riktiga jobb blir det inte!

I den mån det föreslås något bra uppvägs det med en kobrasnabb säkerhet av något dåligt. Sänkt arbetsgivaravgift ställs mot höjd bolagsskatt, höjd inkomstskatt och skärpt marginalskatt. Det blir inget bra av det. Sammantaget höjs skatten med ytterligare 900 miljoner år 1999.

Jag tror inte att ni socialdemokrater förstår företagets villkor. Jag tror inte att ni förstår att så länge ni byter skattelättnader mot skattehöjningar och tar in litet extra på köpet och så länge ni inte skapar fria förhållanden på arbetsmarknaden blir det inga nya riktiga jobb. Är det så, Göran Persson, att ni inte vet vad som får den svenska ekonomin att fungera bättre, eller vet ni inte vilka åtgärder som är nödvändiga eller av ett eller annat skäl inte vill genomföra dem? Är det så att ni inte får genomföra sådana åtgärder? Jag är säkert inte ensam om att undra detta.

(Applåder)

Anf. 9 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik

Fru talman! Jag har en vädjan till Lars Tobisson: Släpp de förskrivna replikerna och svara på frågorna, så får vi en debatt som fungerar. Lagg papperen åt sidan och debattera.

Visst sade jag fel, Lundgren var inte med på presskonferensen. Men vi såg honom ändå. Han satt där och trängdes. Inte nog med det, jag tror att Hökmark också hade klämt sig in på kanten. Reservlaget i akt-

ion, den stora planen under konstruktion – Lars Tobisson och Moderaterna spelar ett mycket högt spel.

Nu har förslagen lagts fram. De innehåller egentligen bara ett nytt inslag, och det är att LAS skall sättas ur spel för nyanställningar den 1 september i år. Arbetsmarknadens parter, Arbetsgivareföreningen, de statliga arbetsgivarna, fackföreningarna sitter just nu och under medlarens ledning försöker komma överens om den saken. Betyder det ingenting för Moderaterna? Varför skall Moderaterna förstatliga det ansvaret? Varför har de inte respekt för de fria förhandlingarna? Är det så att Moderaterna lyckats samla en allians i den borgerliga delen av riksdagen bakom detta förslag? Har de lyckats övertyga Folkpartiet om vikten av att LAS sätts ur spel, vikten av att bara de som har kollektivavtal skall ha anställningstrygghet? Hur tänker ni och hur ser ni på det fria förhandlingsarbetet?

Jag är trött, och säkert många fler än jag, på det här sättet att döma ut vår förmåga att sätta oss in i små företags situation, stort företagparti Socialdemokraterna. Vår valmanskår innehåller hundratusentals företagare. De vet också företagares vardag, de vet hur de levde under den tid då Tobisson försökte regera. Han var arkitekten tillsammans med fru Wibble bakom Ny start för Sverige, som resulterade i 50 000 konkurser för små företag. Med facit i handen, Lars Tobisson, kanske man inte skall vara så oerhört övermaga när man påstår att motståndarna inte begriper någonting. Visserligen sägs det att den som anstränger sig och begår misstag lär. Det är klart att om 50 000 konkurser var det misstag som Tobisson begick har han lärt sig ohyggligt mycket. Men tro inte för den skull, Lars Tobisson, att andra inte begriper någonting.

Upp dessutom till bevis, Lars Tobisson. Svara på Schlaugs fråga om detta med den kamerala synen. Jag skall läsa in det till riksdagens protokoll en gång till: Det viktiga är inte att nu tala om kostnader, utan att vidta åtgärder och strukturella reformer för att få människor i arbete och tillväxt i ekonomin. Då kan man inte se det som en kameral övning om det blir lika mycket intäkter som utgifter.

Har Tobisson sagt så? Om han har sagt så har han ingenting lärt av den morasens period som 1991–1994 representerar. Svara, Lars Tobisson: Är det slappa budgetprogram som återigen är er lättvindiga väg ut ur arbetslösheten? Släpp replikerna!

Anf. 10 LARS TOBISSON (m) replik

Fru talman! Göran Persson vet mycket väl att vår grundläggande kritik mot regeringens politik är att ni begränsar er till den rena budgetsaneringen. Ni gör det på ett sätt med skattehöjningar som betyder att vi inte får tillväxt i ekonomin. Utan tillväxt blir det inte fler företag som kan ge nya jobb. Här kom Göran Persson med en intressant upplysning. Han säger att parterna sitter och kommer överens om att man skall upphäva LAS för nyanställningar. Det var faktiskt innebörden i vad Göran Persson sade. Varför då lägga fram förslag? Så mycket bättre om ni har lagt fram ett förslag. En lag skall med lag ändras. Lagen om anställningsskydd är en lag, och den skall ändras med ett politiskt beslut.

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

På presskonferensen där Göran Persson presenterade propositionen medgav han att det skulle bli nödvändigt med fler förslag. Då skulle det röra sig om förslag som skulle förbättra ekonomins funktionssätt. Varför då inte göra detta nu? Om regeringen menar att det finns förslag som leder till att ekonomin fungerar bättre, varför då inte lägga fram dem? Varför, Göran Persson? Kan ni inte, vill ni inte eller får ni inte? För min del kan jag inte, hur jag än anstränger mig, förstå vad det är som gör att regeringen inte kan, vill eller får presentera en politik som leder till att ekonomin fungerar bättre. De förslag vi fick del av i går kommer inte att göra det.

Vad hjälper det att regeringen sänker arbetsgivaravgiften med ena handen, som mest 2 500 kr i månaden för ett företag, när man höjer andra skatter med den andra? Vad hjälper det att man lovar att dämpa dubbelbeskattningen när man samtidigt höjer inkomstskatten? Vad hjälper det att man sänker försäljningsskatten på bilar när man samtidigt höjer fordonsskatten? Vad hjälper det att regeringen med den ena handen hjälper företagen när man med andra handen stjälper dem? Vad hjälper det Vargön Alloys att det får arbetsgivaravgiften sänkt med 30 000 kr när företaget samtidigt får höjd energiskatt med 50 miljoner? Ta det senaste paketet: Hur länge kommer den sänkta arbetsgivaravgiften att överleva? Hur länge överlever den bortre parenteserna i arbetslöshetsförsäkring? Förra gången firma Persson & Johansson gjorde något bra, dvs. sänkte ersättningsnivån i socialförsäkringarna, överlevde beslutet knappt en månad efter det att vi hade fattat det här i kammaren. Under en massiv press från LO och partivänstern smälte beslutet ned när dåvarande partiledarkandidaten Persson plockade fram sockerströaren i Perssonplanen. Göran Perssons politik är som minimjolk. Den är på gränsen mellan genomskinlig och grumlig. Den smakar inte mycket, den utlovar mirakel och är i hög grad en färskvara. Ge Perssons politik en vecka, och den kommer att vara bortom sista förbrukningsdag.

Vad händer nu när gossarna i LO pumpar upp sig? Vad händer när inbördeskriget bryter ut? En annan relevant fråga är: Om man inte vågar lägga fram förslag av rädsla för LO, vad händer i framtiden? Vad händer med arbetsrätten? Nu vet alla att huvudorsaken till att vi i dag diskuterar en färsk nattmanglad proposition är att regeringen saknar en politik för modernisering av arbetsrätten. Kan eller vill Göran Persson förklara varför det inte finns något konkret om arbetsrätten i regeringens förslag? Göran Persson är faktiskt skyldig riksdagen, väljarna och de arbetslösa att redovisa vad det är som gör att han inte kan, vill eller vågar presentera en konkret och verkningsfull politik på det här området.

Anf. 11 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik

Fru talman! Vad gäller arbetsrätten, Lars Tobisson, så sitter parterna och förhandlar. Är det praktisk och god politik att i det läget säga att vi struntar i deras förhandlingar, att vi tar över det här, att vi politiker bestämmer? Skall vi politiker fatta besluten och säga till dem på arbetsmarknaden att de kan låta oss sköta det här? Det är just den typen av beteende – i det fallet kan vi socialdemokrater också vara självkri-

tiska – som har försatt oss i en del av de bekymmer som vi nu har på arbetsmarknaden. Förstatliga inte parternas ansvar, Lars Tobisson! Låt fria parter på arbetsmarknaden försöka att nå avtal med varandra! Det är förvånande att moderaterna inte har respekt för den process som nu pågår.

Dessutom: Vad är det här för signal till arbetsmarknadens parter som nu skall försöka att enas om lönebildningen? Vi fick beskedet i går att de har sagt ja till regeringen, att de vill utveckla en ny modell för den svenska lönebildningen. Samma vecka går moderaterna ut och säger att de struntar i vad parterna sysslar med. De vill ta över detta i riksdagen. Skall Lars Tobisson också fastställa löner i framtiden? Syftet kan vara hur vällovligt som helst i det som moderaterna försöker att göra för att åstadkomma ökad flexibilitet på arbetsmarknaden, men den metod som man väljer – att förstatliga parternas ansvar – resulterar i ökad stelhet, mera av konflikter och spänningar på en arbetsmarknad som borde präglas av motsatsen. Det är förvånande att Tobisson med sin bakgrund inom fackföreningsrörelsen och med tanke på hans avhandling om arbetsrätten inte förstår vad det är för fundament som man nu faktiskt försöker att rubba på genom att bara köra över de förhandlingar som pågår. Jag utesluter inte att detta ändock så småningom hamnar på regeringens och riksdagens bord, och då skall vi naturligtvis agera.

Jag fick inga svar från Tobisson. Det var bara allmänt tal om att det är fel att sänka en skatt och höja en annan. Därmed bekräftar han indirekt det citat som jag läste upp. Tobisson struntar i budgetsaneringen. Men om den politik som Tobisson – och troligtvis också moderaterna anförda av hela reservlagret – står för genomfördes i dag, skulle det resultera i omedelbart stigande räntor. Stigande räntor är det sämsta som nu kan ske för det svenska näringslivet och framför allt för viljan att investera och bygga ut.

Lars Tobisson, vi har en gång i Sverige haft en regering som var föraktfull till det kamerala beteendet, som tyckte att det fick kosta och spenderade friskt. Det är detta som vi nu försöker att ta oss ur. Slå inga blå duster i ögonen på folk om att detta missbruk ytterligare en gång skulle vara lösningen på våra problem.

Jag noterar också att moderaterna uppenbarligen kommer att rösta emot att bilaccisen tas bort och att försäljningsskatten vid fastighetsöverlåtelse sänks. Jag noterar också att moderaterna uppenbarligen kommer att rösta emot utbyggnaden av de små och medelstora högskolorna som innebär 30 000 nya högskoleplatser utspridda över landet. Jag misstänker att era partivänner i Sundsvall, i Växjö, i Örebro, i Karlskrona, i Uddevalla, i Trollhättan – det finns en och annan av dem också här i kammaren – har en del att säga om den typen av politik.

Är ni moderater beredda att vara med i en konstruktiv dialog, då är ni välkomna. Men det får aldrig ske till priset av att ni faller tillbaka i det budgetmissbruk som vi just nu är på väg att lämna.

(Applåder)

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

***Fel! Okänt
växelargument.***

Anf. 12 OLOF JOHANSSON (c) replik

Fru talman! Folk som lyssnar på den här debatten kan missledas att tro att detta handlar om en krigszon. Det är många krigstermer som används här: inbördeskrig, rosornas krig osv. Ändå är lärdomen av det här ytterst allvarlig, dvs. genom splittring, konfrontation och genom att så misstro skapar vi inte fler jobb. Det är så. Jag tror att Göran Persson och jag är överens om att en av de viktigaste insatserna när det gäller att hantera den sköra demokratin är att respektera varandras olika utgångspunkter för att försöka att få till stånd handlingskraftiga majoriteter. Det är bara detta som gäller.

Vi har haft två träningskamper som har varit speciella. Moderaterna begärde en särskild debatt den 5 april 1995. Då hade vi två dagar på oss, och resultatet blev ett pressmeddelande. Man kan säga att det var en övning. Nu har vi haft tio dagar på oss, och då har det blivit en ordentlig proposition. De som har förhandlat har utvecklats liksom också samarbetet. Det är detta som är lärdomen av dessa replikskiften. Jag vill betona att samarbete går bättre och bättre om man respekterar varandra även om man har olika utgångspunkter från början. Så har det fungerat mellan oss.

Sedan vill jag ta upp en annan fråga som inte har haft någon plats i debatten. Göran Persson tangerade den i samband med Östersjövisionen. Det gäller en väldigt viktig politisk inriktning som har angetts just i Östersjövisionen och de möjligheter som den skapar. Det råder inga tvivel om att Sverige som den strandstat som har längst kuststräcka spelar en nyckelroll. Vi ligger på något sätt i centrum. Därför vill jag säga att det är bra att regeringen har tagit detta initiativ och kan behålla ledningen i det arbetet.

Sedan förs det ständigt en debatt om misstänkliggörande också i det här sammanhanget. Det görs uttalanden om på vilket sätt Sverige kan stödja de baltiska republikerna. Jag har tolkat det så – och detta är en fråga till Göran Persson – att det helt enkelt handlar om att respektera och stödja de baltiska republikernas vilja att välja sin egen framtid, också säkerhetspolitiskt. Det är ju detta som ger kraften. Men det är viktigt att lägga till en annan del som är etablerad i det nordiska samarbetet, nämligen en ömsesidig respekt, att de baltiska staterna respekterar vår alliansfrihet. Då skapas en styrka i detta länderområde som är densamma som det nordiska samarbetet under lång tid har skapat när det gäller de genuina nordiska länderna.

Jag vill gärna fråga Göran Persson om detta är en riktig uttolkning av den här debatten. Jag hoppas för vår del att misstänkliggörandet kring dessa frågor om vem som stöder vem mest skall upphöra. Det är inte värdigt den politiska debatten.

Anf. 13 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik

Fru talman! Låt mig först säga till Olof Johansson att hans beskrivning av samarbetsklimatet våra partier emellan är korrekt. Vi tycker inte likadant i alla frågor. Det finns en hel del som skiljer. Men vi känner ansvar för Sverige, och vi begriper att situationen är farlig. Då får man lägga meningsskiljaktigheter åt sidan och försöka att hjälpas åt.

Jag noterar med glädje att den grupp som följer den svenska demokratis utveckling och vetenskapligt försöker att bedöma tillståndet skriver följande i sin rapport om demokratis situation under det gångna året: Samarbetet mellan socialdemokraterna och Centern har lett till att handlingskraften och beslutsförmågan i demokratin har ökat. Den slutsatsen drar fyra statsvetare. Det är inte oviktigt att notera detta.

Det har också noterats i vår omvärld att Sverige är kapabelt att hantera sin situation. Det är många som ser det. Detta är en viktig insats för landet – det får vi aldrig glömma bort.

Jag har samma uppfattning som Olof Johansson, att det är meningslöst och trist att försöka tävla med varandra om vem som är mest engagerad i Östersjöfrågan. Det är en dum tävlingsgren. Vi är alla djupt engagerade. Jag måste säga att jag aldrig i mitt vuxna politiska liv sett en fråga med sådana enorma möjligheter – politiskt och i sak – för vårt land och för vår del av Europa. Vi måste ta vara på den chansen.

De baltiska staterna ligger på andra sidan Östersjön. De är våra grannländer, och de har starka historiska band till Sverige. Naturligtvis skall samarbetet utvecklas och fördjupas. De vill bli medlemmar i EU. Vi i Sverige kommer att göra vad vi kan för att se till att de blir det. Vi är inne i EU, och vi skall försöka underlätta processen för deras del.

De vill bli medlemmar i NATO. Sverige har alltid hävdat att varje land har rätt att självt bestämma sin säkerhetspolitiska linje. Det har gällt för Sverige, och det gäller för de baltiska staterna. Nu väljer de ett NATO-medlemskap. Sverige respekterar deras beslut. I de sammanhang där vi har möjlighet kommer vi att understryka att de skall behandlas på samma sätt i processen som andra stater som vill söka medlemskap i NATO. Balterna skall inte på något sätt särbehandlas eller sättas åt sidan. Jag har uttryckt detta på plats i Tallin och i Riga, och jag kommer att säga det i övermorgon i Vilnius. Det är helt enkelt en naturlig svensk säkerhetspolitisk linje.

Jag har noterat att dessa egentligen ganska enkla och rätt självklara synpunkter har resulterat i att två riksdagsmän inom samma stora riksdagsparti har agerat. Den ena har sagt att det är bra att Göran Persson har denna uppfattning, och det tycks också stämma med vad riksdagen tycker. Den andra ledamoten har anmält mig till konstitutionsutskottet för att jag har haft denna uppfattning.

Värderade kammarledamöter! Detta är ett uttryck för hur man kortsiktigt partipolitiserar en av de absolut största frågor som vi kommer att ha att hantera under de kommande åren. Jag tänker inte på något sätt ta upp den tråden. Vi låter den ligga åt sidan som ett uttryck för ett misstag i arbetet.

Nu samlas vi för att stödja balterna i deras samhällsbygge. Det är någonting som kommer att betyda mycket inte bara för dem, utan också för oss.

Anf. 14 LARS LEIJONBORG (fp) replik

Fru talman! Sedan den dag han valdes till socialdemokratisk partiordförande har Göran Persson lagt ned kraft på att försöka rehabilitera en bedrövlig socialdemokratisk historia i Baltikumfrågan.

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det finns verkligen mycket att rehabilitera. Så sent som förra året brännmärkte socialdemokraterna här i riksdagen regeringen Bildt för att den hade givit en liten ersättning till en baltisk frihetskämpe som hade tvingats tillbringa större delen av sitt liv i Sibirien. Ett annat exempel är Sten Anderssons uttalande.

Maria Leissner har skrivit i ett brev till Göran Persson, och det vill jag också säga här, att vi i Folkpartiet sätter stort värde på det som han nu gör för att markera svenskt stöd för Baltikum. I det sammanhanget sade Göran Persson: Låt oss inte misstänkliggöra varandra. Och jag bjuder på detta – jag vill inte misstänkliggöra Göran Perssons engagemang för Baltikum.

Några minuter tidigare, innan han sade detta om misstänkliggörandet, hade han talat om Folkpartiets inställning till utbildningspolitik och de satsningar som nu sker. Det är mycket lätt för mig att bemöta detta, eftersom sanningen är den att dessa utbildningsplatser fanns med redan i vårbudgeten. Frågorna har alltså just behandlats av riksdagen, och Folkpartiet har i både utbildnings- och kulturutskottet stött de satsningar som sker. Men jag vill precis som folkpartisterna i dessa utskott understryka vikten av kvalitet i den kompetenssatsning som Sverige nu skall genomföra.

Jag sade till Göran Persson att folk ropar efter jobb, men att Socialdemokraterna ger dem kurser. För mig ligger det i och för sig inget negativt i ordet kurs. Men jag har besökt många folkhögskolor och vuxenutbildningsanstalter på senare tid. Sanningen är att vi har ett rejält problem här. Människor säger nämligen att de deltar i kurser därför att arbetsförmedlingen har sagt åt dem att om de inte gör det får de ingen mer a-kasseersättning. Människor tycker att det känns deprimerande att delta i kurserna, därför att de vet att de knappast kommer att få något jobb när de är färdiga.

Vad jag framförde var egentligen inte någon kritik mot Socialdemokraternas utbildningssatsning, utan en kritik mot att för litet görs för att det skall finnas jobb att få på marknaden när kurserna är slut.

Göran Persson efterlyser nya förslag. Sanningen är att den som tycker sig ha lagt fram bra förslag redan tidigare inte känner samma press att komma med nya förslag. Folkpartiet skrev i den motion som satte fart på denna process att spjutspetsen i ett program mot krisen är kraftigt sänkta arbetsgivaravgifter, som är finansierade, och en reformerad arbetsrätt.

Jag blev chockerad när jag för en tid sedan träffade en småföretagare i Stockholm som berättade att det i restaurangbranschen här i stan förekommer att restaurangägare tar in personal och låter dem skriva på en odaterad uppsägning som läggs i kassaskåpet. Man tycker att det finns så mycket lagar och regler och att det går så mycket upp och ned att de med den arbetsrätt som nu gäller inte vågar anställa utan att ha en sådan här säkerhetsanordning. Detta är ju olagligt och orimligt! Jag har läst om sådant i romaner, men jag visste inte att det verkligen förekommer. Det är ett utmärkt bevis för att någonting behöver hända på arbetsrättens område.

Göran Persson sade i ett tidigare inlägg att parterna sitter. Men det är ju inget svar. Det är ju tvärtom det som är problemet – parterna har suttit i två år och ingenting händer. Nu är det dags att agera.

Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik

Fru talman! Det är gott så, Lars Leijonborg. Då finns det ytterligare ett parti bakom utbildningssatsningen. Vi får hjälpas åt att ge den kvaliteten och innehåll. Det kan kräva att fler resurser mobiliseras någonstans, och då gäller det att ha kraft att ställa upp också på den processen. Det är det första.

Det andra är LAS – igen. Min direkta fråga är: Hur ställer sig Folkpartiet till Moderaternas enda konkreta förslag i den motion som är det stora svaret på frågan om att extrainkalla riksdagen i sommar? Förslaget innebär att man skall sätta LAS ur spel för alla nyanställningar. Vilken är Folkpartiets uppfattning om detta förslag?

Anf. 16 LARS LEIJONBORG (fp) replik

Fru talman! Låt oss hjälpas åt att sörja för att vi får kvalitet i utbildningen, sade Göran Persson. Jag tycker att det är en utmärkt ambition.

Men när jag nu ser både Ylva Johansson och Carl Tham här inne skulle jag vilja påminna om att en viktig kvalitetsfaktor är att det finns mångfald i systemen. Det är utvecklande om man i verksamheter prövar olika metoder, och inte har alltför stor övertro på enhetlighet och centralstyrning.

Jag beklagar mycket att de människor som driver friskolor här i landet och eleverna i dessa friskolor nu känner stor oro inför vad den s.k. friskolereform som är på gång skall innebära. Om vi vill värna kvaliteten i utbildningsväsendet tycker jag att vi borde välkomna de skott av förnyelser som finns också utanför det offentliga systemet.

Jag träffade för en tid sedan forskare på Chalmers som vittnade dels om den kreativitet och arbetsglädje som hade utlösts av att Chalmers fick en mer fristående ställning i förhållande till högskoleväsendet i övrigt, dels om det oerhörda man känner för att Carl Tham prompt vill inordna också denna högskola i det statliga systemet. Vi har här i landet 30, 40 högskoleenheter. Varför är det så oerhört angeläget att beskära den frihet som t.ex. Chalmers fick under förra mandatperioden?

När jag kom med i Folkpartiet drev vi någonting som vi kallade lag mot obefogade uppsägningar. Vi tyckte det var självklart att ingen skulle få sägas upp av osakliga skäl. Det resulterade så småningom i att vi på 70-talet tillsammans med Socialdemokraterna genomförde det som kom att kallas för lagen om anställningsskydd.

Självfallet skall ett civiliserat samhälle ha ett diskrimineringsförbud och ett skydd för människor så att de får en korrekt behandling av sin arbetsgivare. Men när man säger det är det också väldigt viktigt att erkänna att denna lagstiftning har fått en utformning som med åren har visat sig väldigt dåligt anpassad till ett modernt arbetsliv. Det är uppenbart för dem som rör sig i verkligheten att den nuvarande utformningen är ett hinder för människor att komma in i arbetslivet. Det är därför vi kräver att LAS skall ändras.

Prot. 1995/96:110
12 juni

**Fel! Ökänt
växelargument.**

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 17 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik

Fru talman! Nu var det en något mer preciserad fråga som jag rakt och tydligt ställde till Folkpartiet och Lars Leijonborg. Är ni beredda att sätta LAS ur spel för alla nyanställningar under några år framöver? Det är vad frågan gällde. Det svarade inte Lars Leijonborg på. Jag vet inte hur jag skall tolka det. Jag skall avstå från att tolka det. Jag noterar bara att Folkpartiet inte svarar på en fråga som tidigare har varit ett av partiets mest centrala arbetsfält. Lars Leijonborg pekar själv på en lagstiftning där begreppet saklig grund vid uppsägning infördes. Det finns just i LAS.

Skall det lagverket tas bort därför att Moderaterna nu tror att det ökar sysselsättningen? Skall alla nyanställningar bedrivas på ett sådant sätt att de som nyanställs där det inte finns kollektivavtal skall riskera att kunna bli uppsagda utan saklig grund? Det vill väl rimligen inte Folkpartiet. Det är en stor fråga inte bara för de arbetslösa utan också för alla dem som finns på arbetsplatserna och har ett jobb.

Det handlar om relationer mellan arbetsgivare och arbetstagare, balansen däremellan och den trygghet som representeras av att bli behandlad på ett rättvist och anständigt sätt. Vi genomförde det reformverket, Lars Leijonborg, Folkpartiet och Socialdemokraterna tillsammans. Vi var stolta över det därför att det gav de anställda en rätt som de förut inte hade. Då stod vi tillsammans.

Jag vet inte var Folkpartiet finns i dag. Jag hoppas att ni står fast. Annars är det uppenbarligen så att vi ensamma får stå för de anställdas intressen i relationen på arbetsplatserna. Det är vad frågan handlar om. Det är därför det är så viktigt att avkräva ett besked när nu Moderaterna har blottat flanken.

Anf. 18 GUDRUN SCHYMAN (v) replik

Fru talman! Jag skall gärna svara på några av Göran Perssons frågor. Jag trodde att Göran Persson var medveten om att detta debatterades ganska ingående i går i riksdagen. Jag tror att vi i de flesta partier talade om ungefär vad vi tyckte i dessa frågor. Men jag kan gärna upprepa det.

Vad gäller den lokala samordningen är den alldeles utmärkt. Jag tror att det skulle behövas mycket mer för att bryta upp sektoriseringen inom den gemensamma sektorn så att man kan samarbeta, sätta människan i centrum och använda pengarna klokt och konstruktivt. Det tycker jag är alldeles utmärkt.

Vad gäller att bygga ut utbildningssatsningar både inom vuxenutbildningen och i högskolor ligger det helt i linje med det förslag som Vänsterpartiet redan tidigare har lagt fram. Det har vi absolut ingenting emot. Vad som är viktigt är att se till att det också finns studiestöd så att människor har möjlighet att komma till skott. Som det nu är har det raserats en hel del. I och med sänkningen av ersättningen från a-kassan blev det också sänkning av studiebidrag. Det har försvunnit barntillägg i svux och svuxa, osv. Det har gjort att många har varit tvungna att avbryta sina vuxenstudier. Men det kan vi säkert komma överens om.

Vad gäller att ge företagen lägre arbetsgivaravgifter upp till taket på lönesumman 600 000 kr tror vi att det hade varit klokare att rikta ett sådant stöd till de små eller medelstora företagen. Låt oss säga att vi hade en gräns på upp till 50 anställda. Då skulle vi undvika att kasta ut pengar till företag som uppenbarligen inte alls har någon nytta av dessa pengar. Men det är sådana justeringar som säkert kan göras under resans gång.

Vad gäller framtidsprogrammet, satsningar på småföretag, på kretslopp och på Östersjösamarbetet tycker vi att också det är alldeles utmärkt. Det finns ingenting i detta som är något som vi kritiserar. Tvärtom ligger just dessa delar väldigt väl i linje med förslag som vi tidigare har lagt fram. Det som vi skulle vilja ha är fler och större satsningar inom näringspolitiken, och vi skulle vilja se mer av fördelningspolitik.

Vi har i vår vårbudget lagt fram ett förslag som är ett paket på 20 miljarder. Vi ger 5 miljarder till kommunerna och 5 miljarder till det vi brukar kalla för tjänste- eller servicesektorn i lättnader, kanske i form av ändrade arbetsgivaravgifter. Vi satsar 5 miljarder på utveckling och stimulering av gröna jobb och på att Agenda 21-arbetet skall få större fart, osv. Vi har lagt 5 miljarder i någonting som vi kallar för framtidsfond. Där ingår teknikutveckling och miljöteknik. Där ingår också den mycket viktiga frågan om arbetstiderna.

Vi tycker att det är väldigt synd att regeringen inte kommer till skott i just den frågan. Där skulle vi kunna göra någonting mer och någonting fortare. I det ingår också en diskussion om en begränsning av övertiden, vilket skulle ge en hel del jobb enligt de beräkningar som finns.

Vi har också föreslagit en omedelbar insats för att kunna skapa 5 000–10 000 ungdomsjobb redan nu i sommar. Vi vill inte vänta till nästa sommar, som regeringen vill. Det räknar vi med skulle kosta ungefär 1 miljard kronor, som vi vill dra in från Vasakronan.

Det är oerhört viktigt att vi nu sätter oss ner och samarbetar för att öka sysselsättningen. Men då måste vi också öka efterfrågan. Där saknar vi förslag från regeringen som går ut på att omfördela mer. Om vi skall få en tillväxt i det vi kallar för tjänstesektor eller servicesektor måste människor också ha möjlighet att efterfråga. Då måste vi sänka skatterna på låga inkomster. Det låter sig också göras genom att t.ex. höja grundavdraget för låga inkomster och slopa det för höga. Vi har fler, bättre och mer aktiva åtgärder.

Anf. 19 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik

Fru talman! Jag noterar med intresse det Gudrun Schyman säger om de förslag vi har lagt fram. Det känns bra. Det är säkert så att det finns fler i kammaren som vill vara med.

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag har en fråga av allmänpolitisk natur till Gudrun Schyman. Jag följde er kongress. Där fick jag intrycket av att Vänsterpartiet inte kunde tänka sig att samarbeta med partier som låg utanför arbetarrörelsen, som man uttryckte det. Det här är ett gemensamt förslag med Centerpartiet. Är Gudrun Schyman trots det beredd att samarbeta?

Anf. 20 GUDRUN SCHYMAN (v) replik

Fru talman! Det var väl trevligt att Göran Persson följde vår kongress. Jag följde också Socialdemokraternas kongress. Jag har stått här och frågat mig när ni skall komma till skott med kongressbesluten. Jag tänker t.ex. på arbetstidsfrågan.

Den här frågeställningen var uppe till diskussion. Vår kongress diskuterade just i termer av att det krävs samarbete och en breddning av politiken i den mycket svåra situation som vi står inför. Nu måste vi skapa ett nytänkande på en mängd olika områden.

Vår kongress och våra medlemmar var väldigt noga med att tala om att man gärna vill se ett samarbete. Det ser man ju nu ute i de flesta kommuner runt om i Sverige, inte minst i de stora kommunerna och landstingen. Det samarbetet skall vara väl förankrat i arbetarrörelsens organisationer. Det innebär att det skall vara förankrat i den fackliga rörelsen, och det innebär naturligtvis också att det måste bestå av ett samarbete mellan arbetarrörelsens bägge politiska partier. Men man vill också, och det var man väldigt noga med, ha en rödgrön profil på det här samarbetet.

Och är det några frågor där Centern och Vänsterpartiet kommer väl överens så är det just i synen på miljö- och energifrågorna. Det gäller inte minst kärnkraftsavvecklingen, men också hela kretsloppstänkandet och skatteväxlingen. Våra kongressbeslut var väldigt tydliga och gav klara ideologiska ståndpunkter för att just uppmuntra ett aktivt samarbete, inte minst här i riksdagen.

Jag tror att det är väl bekant för Göran Persson att vi också har tagit sådana initiativ inför sysselsättningspropositionen. Där har vi varit mycket aktiva och förhört oss om hur diskussionerna har gått och även ställt våra kunskaper, vår kompetens och vår goda vilja till förfogande. Jag ser fram emot att vi skall fortsätta att agera på det sättet.

Eftersom Göran Persson själv talade om Växjö och hur bra det var där, skall jag säga att jag också har varit mycket där. Där har vi ett gott samarbete mellan Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Jag tror att Miljöpartiet också finns med i den politiska majoriteten.

Jag föreslår att vi gör ett gemensamt besök där, Göran Persson, och besöker någonting som heter Dackes döttrar. Det är ett mycket väl utvecklat samarbete mellan kvinnor i Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det har en hög jämställdhetsprofil. Detta är något som vi verkligen saknar i regeringens förslag – en aktiv och framtidsytande diskussion om kvinnors arbetsmarknad med ett jämställdhetstema inte bara i ord utan också i kraftfull politisk handling. Jag föreslår Göran Persson att vi åker dit. Vi lyssnar på kvinnorna i Växjö.

Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik

Fru talman! Jag åker gärna till Växjö, men Gudrun Schyman och jag skall kanske trots allt välja separata vagnar. Det finns mycket att lära ute i landet som är värt att ta till sig. Jag har följt Växjö kommun i flera år, och det finns andra goda exempel. De kan och de vill, och nu får de möjligheter.

Det finns ett starkt jämställdhetsinslag i den här propositionen. Det handlar om utbildningsplatserna, satsningen på kommunerna och arbetsmarknadspolitiken och hela den förändring som nu görs i det lokala ansvarstagandet. Jämställdhetstanken går som en röd tråd genom detta. Det är ingen tvekan om det.

Sedan tackar jag för det klargörande svaret om vilka möjligheter Vänsterpartiet har att samarbeta med andra partier. Jag är inte säker på att jag följde det till punkt och pricka, men det var trots allt ett svar. Tack så mycket!

Anf. 22 BIRGER SCHLAUG (m) replik

Fru talman! Ledamöter, ni på läktaren och andra som lyssnar och tittar! I mitt första inlägg citerade jag Lars Tobisson och ville att han skulle svara på en fråga. Han svarade inte på den frågan. Jag har fått benäget bistånd av Göran Persson för att få Lars Tobisson att svara.

Jag citerade ett TT-meddelande där Lars Tobisson sade så här: "Det viktiga är inte att nu tala om kostnader, utan att vidta åtgärder — —. Då kan man inte se det som en kameral övning om det blir lika mycket intäkter som utgifter."

Det här är fullständigt fantastiskt. Moderaterna tror fortfarande på några automatiska dynamiska effekter av sin märkliga politik. Det har man väl trott på tidigare också, men faktum är ju att Moderaterna, det största oppositionspartiet här i riksdagen, förespråkar en total ansvarslös budgethantering. Det känns rimligt och ganska skönt att Göran Persson inte gör *det* i alla fall. Här har moderaterna ju verkligen intagit nydemokraternas populistiska nisch.

Moderaterna håller kursen, tycks Lars Tobisson mena också. Det är nog sant. Det gjorde Titanic också. Man struntar inte bara i budgetunderskott numera, utan man företräder en politik som innebär en total anarki på arbetsmarknaden. Jag tycker att det är allvarligt. Lars Tobisson har ju ett inlägg till så småningom.

Jag hävdar att det behövs vissa grundläggande spelregler. Avregleringen av taxi är väl ett lysande exempel, som också moderater kan se, på vad som händer när det inte finns spelregler på olika marknader. Jag tror att det behövs spelregler. Det går inte att montera ned arbetsrätten på det sätt om moderaterna vill.

Det talas mycket om framväxten av ett tvåtredjedelssamhälle där alltför många människor känner sig utanför, och det är sant. Problemet här i riksdagen är inte att bara moderaterna driver en sådan politik, utan att socialdemokraterna faktiskt följer den.

Göran Persson säger att vi måste spara. Den som står i skuld är icke fri. Och det är naturligtvis sant. Men den som lever i ekonomisk och social stress är ju inte heller fri. Jag menar att Göran Perssons politik i

Prot. 1995/96:110

12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

själva verket ökar klyftorna. Vi måste spara, men frågan är hur man sparar.

I stället för att skära ned på a-kassan och sjukersättningen och ge 75 % till alla, kunde man ha sparat lika mycket pengar genom att låta låginkomsttagare få behålla en högre procentsats. Vi med höga inkomster kunde ha fått behålla en lägre procentsats. Då hade man värnat jämlikheten i stället för att slå ut den.

I stället för att sänka barnbidraget för alla, hade man kunnat höja det och beskatta det. Staten hade sparat ungefär lika mycket pengar. Då hade man värnat jämlikheten i stället för att slå sönder den.

I stället för att skära i kommuner och landsting, dvs. sjukvård, äldreomsorg och skola, hade de övriga partierna i riksdagen t.ex. kunnat säga nej till de gigantiska försvarsanslagen till inköp av nytt militärt material för 55,8 miljarder kronor. Riksdagen har gett regeringen tillstånd att inhandla detta.

Miljöpartiet är fullständigt överens med regeringen om att vi måste ha en stram budgetpolitik. Det är fullt riktigt. Men frågan är hur man sparar.

Jag ställde några konkreta frågor i mitt förra inlägg. Jag citerade finansminister Åsbrink som sade att det krävs en grundlagsändring för medlemskap i EMU. Jag undrar om Göran Persson delar den uppfattningen.

Jag ställde också en konkret fråga om vad vi skall göra gemensamt för att klara det vakuum som nu uppstår när pengarna till vindkrafts-satsningarna faktiskt tagit slut. Samma sak gäller det vakuum som uppstår när kommunerna nu har haft så stor efterfrågan på allergisane-ringsbidrag att de statliga pengarna inte räcker till. Detta ger ju gröna jobb. Jag tror att vi gemensamt skulle kunna lösa detta på ett bra sätt.

Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik

Fru talman! Jag skall svara på frågorna. I grundlagsfrågan är jag tveksam och har ännu inte tagit ställning. Mycket talar för att Erik Åsbrinks tolkning är riktig.

Det finns anledning att konstruktivt diskutera frågan om allergisane-ring och vindkraft, varför inte i sommar när vi träffas.

Jag sätter också värde på den attityd som Birger Schlaug intar när det gäller budgetsaneringen och strama statsfinanser. Det finns inga lätta vägar att gå här. Det är knepigt, och det är svårt. Miljöpartiet är självfallet välkommet att vara med i det arbetet.

Anf. 24 BIRGER SCHLAUG (mp) replik

Fru talman! Det är utmärkt om vi kan klara de akuta problemen när det gäller vindkrafts-satsningen och allergisaneeringen. Jag tar det som ett löfte. Det finns en positiv attityd från regeringen. Det är alldeles utmärkt.

Göran Persson var litet purken på mig därför att jag tyckte att 200 miljoner kronor per år till kretsloppsanpassning var för litet. Det är väldigt litet, och problemet är att om man låser sig på en så låg nivå de närmaste fem åren är det nästan katastrof på gång.

Göran Persson sade att vi har en trång statsbudget. Ja, det har vi. Men samtidigt vill regeringen gå i borgen för ett OS i Stockholm med 2,5 miljarder kronor. Hur är det då med det trängda läget i statsbudgeten? 2,5 miljarder kronor är statsministern villig att punga ut på ett OS i Stockholm. Det verkar helt horribelt; Stockholm är ju en kulturstad och kulturhuvudstad. Det är på det man skall satsa och inte kasta pengarna i sjön på ett OS.

Jag tror att det finns möjligheter till ett skapligt samarbete, men ett samarbete kan inte bygga på att bara en dikterar villkoren. Vi har gjort bra uppgörelser om konvergensprogram och tillväxtprogram, men den allvarligaste och viktigaste frågan nu är ändå inte att peta i detaljer.

I stället behövs en helt ny syn på lönearbetet. Jag förstår inte varför den socialdemokratiska ledningen är så negativ till tanken att dela på jobben och sänka arbetstiden. Det finns ingen annan lösning för att komma till rätta med arbetslösheten. Är det någon i denna kammare som på fullt allvar tror att vi kan få full sysselsättning och ha kvar 40-timmarsveckan?

Att sänka arbetstiden är inget hot mot välfärden – det är ju faktiskt tvärtom. Vi gör tillsammans lika mycket som i dag, men vi delar på jobben och den fria tiden. Det är välfärd och välbstånd.

Anf. 25 ALF SVENSSON (kds) replik

Fru talman! Det är mycket instressant att studera Göran Perssons metodik. Det skall ni som sitter framför TV-apparaterna också göra. Jag var säker på att han skulle göra det han gjorde i dag, nämligen gå upp och säga: Jag hade tänkt att hålla ett annat anförande. Det gjorde han på LRF-konferensen på Kommunförbundet. Det är ett trick han har för att folk skall tro att det han säger blir tyngre och mer betydelsefullt.

Sedan säger han: Ni har inget eget att komma med. Det säger han varje gång, trots att socialdemokraterna i går här i kammaren röstade ned förslag efter förslag från borgerligt och annat håll. Men i dag har vi inget eget att komma med. Skulle vi ha gjort något nytt under natten, eller vad menar Göran Persson? Andra jobbar under nätterna, men det får vara måtta på hans krav.

Sedan säger han: Ta ansvar för statsfinanserna; det gjorde vi. Men det gjorde ni inte mellan 1991 och 1994. Ni gick emot varenda besparing, Göran Persson! Ni hade överbud på vartenda budgetförslag! Nu säger ni att ni tar ansvar för budgetfinanserna, men ni har sannerligen inte varit briljanta på det!

Göran Persson säger: Låt oss inte misstänkliggöra varandra. Detta säger han långsamt, med stadig röst och rejält stöd. Men därefter kallar han oss för lojala moderata stödtrupper och säger att det är ett val som kds har gjort. Två sekunder senare frågar han: Väljer kds samma politik som Moderaterna?

Sedan sker pladasket, då Göran Persson talar om Moderaternas biståndspolitik. Men vi satt i regeringen under Moderaternas period och hade en helt annan biståndspolitik än den ni nu presterar. Socialdemokraterna lägger sig nu på samma nivå som Ian Wachtmeister låg på,

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

nämligen 0,7 %. Ni gör gemensam sak med Ian Wachtmeister! Vi hade en biståndspolitik som vi är stolta över.

Sedan säger Göran Persson så här: Är det inte så att moderaterna vill dra ned på handikappreformen? Kanske det, vad vet jag? Men vi införde handikappreformen under en moderat statsminister, och det är den reformen som ni nu skall spara på. Det får vara litet måtta på metodiken som Göran Persson använder sig av!

Till sist kommer frågan: Ser kds välfärdssamhället som ett hinder för ekonomisk utveckling? Vilken svår fråga! Nej, naturligtvis inte. Men vi ser heller inte ekonomisk utveckling som någonting man kan strunta i om man vill bevara välfärdssamhället.

(Applåder)

Anf. 26 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik

Fru talman! Alf Svensson är pressad och skall nu svara på den fråga som är central för kds att ta ställning till. Ord och handling skall gå ihop, sade han alldeles nyss i talarstolen.

I går röstade vi i kammaren om budgetramarna. Då lade kds ned sina röster när det moderata budgetalternativet om ytterligare 2 miljarder mindre i bistånd och ytterligare 17 miljarder mindre till kommunerna skulle presenteras.

Min enkla fråga är: Är kds emot dessa moderata neddragningar, som i sin tur möjliggör de skattesänkningar de bygger sitt ekonomiska alternativ på? Eller tänker kds ännu en gång sätta sig i ett läge där man lojalt stöder moderaterna i deras attacker mot välvärldssamhället för att få till stånd skattesänkningar? Det är frågan.

Sedan kan ju Alf Svensson, precis som andra, i talarstolen försöka att göra detta mer eller mindre lustigt. Men det är en benhård och knivskarp fråga. Kds måste välja sida. Antingen står ni på sidan där moderaterna finns eller också gör ni det inte. Om ni inte står på den sidan skall det beskedet lämnas klart och tydligt. Då skall man inte avstå i voteringarna, utan då gäller det att se till att ord och handling går ihop, precis som Alf Svensson sade.

Anf. 27 ALF SVENSSON (kds) replik

Fru talman! Jag skulle ha behövt fler än mina 40 sekunder för att tala om för Göran Persson att han väldigt väl vet att ett parti väcker egna motioner och röstar för dem. Man avstår från att rösta både om socialdemokraters och moderaters förslag och står för sina egna förslag. Det har vi gjort, och det kommer vi att göra.

Läs vår motion! Var inte alltid så stor, Göran Persson, utan läs även ett litet partis motioner. Vi står för våra förslag. Det är inte så att det antingen är moderaters eller socialdemokraters förslag man väljer emellan. Man väljer sina egna förslag och vågar stå för dem. Pressad är jag tidsmässigt – för övrigt inte.

(Applåder)

Anf. 28 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik

Fru talman! Nu skall vi komma ihåg vad Alf Svensson har sagt och notera hur sommarens votering går, när moderaternas jättelika skattesänkningar skall presenteras i kammaren. Då kommer sanningens minut. Då får moderaterna se om Alf Svensson står kvar på deras sida eller inte. Den enkla politiska iakttagelsen går att uttrycka också på mindre än 40 sekunder, Alf Svensson.

Anf. 29 LARS TOBISSON (m)

Fru talman! Birger Schlaug missbrukar debattreglerna. Göran Persson säger att vi moderater vill försämma för de handikappade, när vi sagt nej till regeringens förslag riktat mot de handikappade.

”Natten var dunkel. Nu kommer morgonens klarhet. Men med denna konstruktion tror jag att ni får förbereda er för fler dunkla nätter.” Så sade Carl Bildt här i kammaren när firma Persson & Johansson presenterade sitt förra projekt för litet drygt ett år sedan.

Göran Persson erinrade om att vi moderater då tvingade regeringen till handling genom att begära en särskild debatt om Sveriges ekonomi. Nu har vi drivit regeringen till handling genom att kräva att riksdagen samlas i sommar. Att döma av det som regeringen nu presenterat för kammaren verkar det inte bara ha varit en dunkel natt. Det har varit en hel vecka i skymningszonen för Göran Persson och hans vapendragare.

Ingvar Carlsson brukade efterlysa en ny ekonomisk teori som skulle ta över efter keynesianismen. Göran Persson har nu uppfunnit en sådan. Efter mönster av Stockholmsskolan, Chicagoskolan osv. kan vi kalla den Vingåkersskolan. Även Birger Schlaug anslår liknande tongångar, och Olof Johansson uppträder som gästföreläsare.

Den grundläggande tesen är att ekonomin fungerar bättre ju svårare man gör det för företagen – genom höjd bolagsskatt, höjd energiskatt och tidigare lagd inbetalning av moms.

Det är viktigt att göra klart för sig vad det i grunden handlar om. Göran Persson är ordförande i ett socialistiskt parti med sin ideologiska bas i tanken att det finns en konflikt mellan arbete och kapital. Dagens debatt visar inte bara på en tydlig skiljelinje mellan socialdemokrater och moderater vad beträffar företagande och arbete. Regeringen miss-tror företagarna och fruktar LO. Vi tror på den fria företagsamheten.

Vi vet, Göran Persson att lag skall med lag ändras, inte med medling eller förhandling. Men det finns också en djupare skiljelinje. Den handlar om hur vi ser på samhället över huvud taget, hur vi ser på politiken. Göran Persson står för en tradition för vilken samhället är ett mekaniskt spel, där tryck och rattande på knappar och reglage ses som medel för att få våra liv att fungera bättre.

I en av sina första intervjuer som statsminister berättar Göran Persson att hans första politiska uppdrag var att välja gardiner till pensionärerna på ålderdomshemmet i Vingåker. Jag började fundera: Är det verkligen rimligt att en 20-årig SSU:are skall välja gardiner åt våra gamlingar? Utan att Göran Persson tänkte på det avslöjade han vilket samhälle han varit med om att skapa. Uppgifter som i varje civiliserat

Prot. 1995/96:110

12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

land ligger hos individerna själva har politiserats och överförs till offentliga organ.

Vem väljer skola, sjukvård, barnomsorg, åldringsvård och gardiner åt oss? Jo, det gör Göran Persson eller någon hans gelike, för han har majoritet i nämnden, fullmäktige eller riksdagen bakom sig.

Vi moderater vill forma ett samhälle där politik betyder mindre och människor betyder mer, ett samhälle där vanliga människors vilja till arbete, sparande och förkovran kan komma till uttryck, ett samhälle där vi alla kan känna en verklig trygghet i att det är vi själva som bestämmer över våra liv, ett samhälle där vi själva väljer gardiner – ett samhälle av mångfald och växt, ett det liberala systemskiftets samhälle.

Anf. 30 GUDRUN SCHYMAN (v)

Fru talman! Dagens debatteknik gör det litet svårt för mig. Jag hade till Lars Tobisson tänkt rikta några frågor som jag vet att mina partikolleger ställde i går men inte fick svar på. Jag hade tänkt få svar på dem nu, men jag kan kanske få svaren efter debatten i stället.

Den skattepolitik och den ekonomiska politik som Lars Tobisson och moderaterna förespråkar och som skall ge så mycket frihet till så många människor innebär att 50 miljarder kronor skall dras bort från kommuner och landsting under de kommande tre åren. Vi försöker nu i kammaren för andra dagen i rad få reda på vad det kommer att betyda i praktiken. Vilka ytterligare sjukhus skall läggas ned? Vilka vårdavdelningar skall stängas? Vilka människor skall få sparken? Det är ju mest kvinnor som jobbar inom vården.

Hur tror Lars Tobisson att detta värderas i termer av frihet av dem som gör det nödvändiga jobbet och av dem som får den nödvändiga vården? Jag har väldigt svårt att se hur man kan uttrycka det här i termer av frihet. Den ekvationen går såvitt jag förstår inte på något sätt ihop.

Det hade varit intressant att få reda på hur det här skall finansieras. Jag tror att många medborgare, inte minst i Stockholms län, ställer sig den frågan. Vänsterpartiet sitter nu i en politisk majoritet i Stockholms läns landsting, och tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet lägger vi fram förslag som innebär besparingar om 3 miljarder. Det är självklart mycket protester mot det, och det är inga roliga beslut, men vi fattar dem av det skälet att vi tar politiskt ansvar för en situation som har varit tillkrånglad av tidigare beslutsfattare.

Vi gör det också därför att vi ser det som det absolut bästa alternativet till ett fortsatt skjutande framför oss av nödvändiga beslut och fortsatta allmänna nedskärningar, som skulle ge sämre vård för alltför många människor. Jag vill till Alf Svensson, som tidigare frågade mig om detta, säga att vi har det politiska och moraliska modet att möta våra väljare, patientgrupper och patientorganisationer samt även dem som inte är våra väljare och tala om detta för dem. Jag tror faktiskt att människor uppskattar det.

Vi har heller aldrig stuckit under stol med att det här innebär försämringar. Vi säger inte att det innebär förbättringar, utan vi talar om att det är försämringar. Men vi har till skillnad från andra partier här

den situationen att vi lägger fram förslag här i riksdagen till en ekonomisk politik som innebär att utrymmet för kommuner och landsting skall få växa i den totala ekonomi som vi har. Det gör vi av det skälet att vi värnar det som vi i vardagligt tal brukar kalla välfärd.

Det handlar om omsorgen om vården, om utbildningen och om kulturen ute i kommunerna, om biblioteksfilialerna och om fritidsgårdarna – det som är vardagstryggheten för väldigt många av oss och som är många kvinnors arbetsmarknad men som ändå minsann inte är en kvinnofråga. Jag utgår från att också alla män är intresserade av att ha en bra sjukvård, av att deras barn får gå i en bra skola och av att deras gamla föräldrar får en värdig vård, men man kan ju faktiskt tvivla på hur det är ställt med det intresset.

Jag tycker att det är hårresande att höra högerens formuleringar om att politik skall betyda mindre. Vi vet vilka som då betyder mer, nämligen de som har makt och inflytande genom feta plånböcker och stora bankkonton. Vi som inte har detta har politiken som vårt verktyg, och det är vi väldigt rädda om. Det kommer Tobisson aldrig att kunna ta ifrån oss.

Anf. 31 OLOF JOHANSSON (c)

Fru talman! Det här är en uppvisning i praktisk solidaritet. Jag avstår gärna från mina sista tre minuter – vi gör så mycket att vi inte behöver prata så mycket.

Jag vill dock göra några avslutande kommentarer till den debatt som har förts, formulerade som skiljelinjer som har kommit fram i debatten.

Jag tycker att en viktig skiljelinje – jag hoppas att den inte skall skilja oss åt för alltid – går mellan dem som har förmåga att samarbeta från olika utgångspunkter och dem som inte har det, dvs. de som litet reflexmässigt väljer konfrontation.

Jag skall eftersom detta är mitt avslutningsanförande inte polemisera, men Tobisson nämnde t.ex. förra årets uppgörelse mellan oss och socialdemokraterna som ett utflöde av att moderaterna begärde en extra debatt. Kommer ni ihåg vad som hände dessförinnan? Carl Bildt begärde ett nyval – en reflexmässig konfrontation.

Ett av de stora problemen i svenskt samhällsliv under åtminstone de gångna 20 åren är att vi har förmått för litet av samarbete och haft för mycket av konfrontation. Det är därför som jag talar om behovet av att bryta upp förstelnad blockpolitik. Det behövs alternativ i politiken, och vi är beredda att precisera sådana, men vi väljer att försöka samarbeta, i synnerhet när landet befinner sig i kris.

Det har förts en omfattande debatt om finanserna mellan statsministern och främst moderaterna. Jag måste säga att jag är utomordentligt oroad över de nygamla tongångarna i debatten. Man tror att man bara kan dela ut pengar hur som helst. Samtidigt drar man in pengar – observera det! – genom skattehöjningar. För vem då? För vanligt folk! Matmomsen skall höjas, av Moderaterna, av Folkpartiet och allra mest av kds. Det går bra. I övrigt talar man om skattesänkningar som inte är finansierade. Vi vet hur det gick förra gången.

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Fördelningspolitiken hänger ofta samman med det här. 30 miljarder kronor skall dras in från kommunerna. Det är ju inga riktiga jobb, så det går bra. Det är moderaternas förslag. Jag tycker att det man borde diskutera är hur man skall göra med de 100 000 människor som då blir av med sitt jobb.

Det här är de skiljelinjer som finns i fördelningspolitiken, i synen på hur människor som är svaga skall få det stöd de behöver från samhällets sida. Det är vi beredda att ställa upp på. Vi vet att jobben i den offentliga verksamheten verkligen inte är några subventionerade jobb som plötsligt kom in i debatten. Det är jobb som människor efterfrågar och behöver. Hela saneringsarbetet är inriktat på att mobilisera den svenska nationen för att kunna bevara något som kan kallas för ett välfärdssamhälle.

När statsministern här talar om kretslopp, Birger Schlaug, är avsikten inte den att skattebetalarna skall betala hela utvecklingen. Det är därför vi har producentansvar. Vi skall bistå med smörjmedel så att det här fungerar och sätter i gång. I övrigt skall andra ta ansvaret, både konsumenter och producenter.

Till sist måste jag säga att jag är stolt över att tillhöra ett folkrörelseparti. Utvecklingen av den nya folkrörelsen t.ex. på landsbygden glöms ofta bort. Det är två partier som syns bland de 3 500 utvecklingsgrupperna på landsbygden. Det är Centern och det är Socialdemokraterna. Så förnyar sig en folkrörelse.

(Applåder)

Anf. 32 LARS LEIJONBORG (fp)

Fru talman! Birger Schlaug talar nästan alltid snabbt och självsäkert. Jag såg en TV-intervju med honom för en tid sedan där han som vanligt talade om sex timmars arbetsdag. Då ställde reportern den enkla frågan: Hur mycket arbetar du själv? Ett ögonblicks tvekan uppstod. Sedan fick Birger Schlaug hitta på ett svar. Han sade att han i och för sig jobbar mer än sex timmar. Men han har ju sin hobby som sitt arbete, och då får man jobba mer.

Frågan är naturligtvis väldigt central i den här debatten. Varför skall vi här i kammaren – många av oss jobbar oftast 60 timmar i veckan – använda lagstiftning för att tala om hur mycket andra människor skall arbeta? Jag tycker att det skulle kännas kränkande om Birger Schlaug skulle bestämma hur mycket jag skall jobba. Det skulle nästan vara ännu mer kränkande än om Göran Persson skulle bestämma gardiner på mitt ålderdomshem så småningom.

Låt oss sträva efter ett samhälle där människans eget inflytande över sin situation blir så stort som möjligt. Tänk om det finns en människa i Birger Schlaugs goda samhälle som säger: Jag är frisk och stark. Jag har inga barn. Jag vill jobba inte 35 utan 45 timmar. Hur skall man göra med den personen? Hur mycket skall den personen få i lön?

Detta visar att det här inte är sådant som vi politiker skall detaljreglera. Vi skall i stället sträva efter en så flexibel arbetsmarknad som möjligt.

Man kan ta nästan vilket ord som helst i svenska språket och sätta ordet politik efter det. Det finns ord som fritidspolitik, och jag såg ordet sexualpolitik någonstans. Det finns politik om det mesta. Jag tycker att två branscher, livsmedelsbranschen och boendet, på några års sikt borde få ett kraftigt minskat politiskt inflytande. Varför skall just dessa två branscher vara kraftigt reglerade och kraftigt subventionerade?

Det finns högar med rapporter som visar att vi har högre boendekostnader och högre matkostnader i Sverige just därför att vi har så mycket subventioner och regleringar. Det här är ett sparförslag. Vi får se till att man i EU lägger om sin politik. Gör vi det skulle vi kunna spara betydande pengar genom att minska subventionerna för mat och boende. Det fina i kråksången är att allt tyder på att varken hyrorna eller matpriserna behöver gå upp.

Jag tycker att huvudslutsatsen av den här debatten är att regeringen har tappat initiativet. Göran Persson tycker inte att vi har varit tillräckligt respektfulla i debatten när det gäller de förslag som lades fram i går. Orsaken är förmodligen att förslagen inte var så mycket att hänga i julgranen. Det var därför inte så mycket att kommentera.

Göran Persson tyckte att jag skulle ta avstånd från ett avsnitt i en moderat motion. Jag har ärligt talat inte läst den så noga. Vi står för våra förslag, och vi tror på dem. Vi uppfattar för närvarande att det finns en ökad insikt om att Sverige behöver en samhällsförändring i liberal riktning.

(Applåder)

Anf. 33 GUDRUN SCHYMAN (v)

Fru talman! Det var intressant att höra att Lars Leijonborg tycker att det hade varit kränkande med en arbetstidslagstiftning som föreskriver åt oss säga 35 timmars normal arbetsvecka. Jag undrar om han tycker att det var kränkande när vi beslutade att gå från 48 timmars arbetsvecka till 40 timmars arbetsvecka. Jag undrar om han tycker att det är kränkande att vi har en semesterlagstiftning som talar om att vi får vara lediga. Det är ett mycket märkligt perspektiv! Var införandet av pappamånaden också kränkande? Man kan ju undra.

Sammanfattningen av den här debatten är, tycker jag, att det behövs inte bara samarbete utan också nytänkande på många områden. Vi har efterlyst det i just den här propositionen, så att vi hade haft möjlighet att fatta snabba och kloka beslut just den här sommaren. Det skulle ha inneburit något mycket konkret för alla dem som behöver få ett jobb.

Det behövs nytänkande vad gäller arbetstidsfrågan. Det behövs nytänkande vad gäller de gröna jobben, miljöomställningen och kretsloppstänkandet. Och det behövs litet mer tempo.

Men det behövs också, det är jag alldeles övertygad om, en politik som är fast förankrad och som kanske har en bredare politisk bas än vad regeringens politik har. Det behövs nog, Göran Persson, en väldigt ordentlig förankring inom arbetarrörelsen och fackföreningsrörelsen. För att få en ordentlig och bra mix på det gröna och röda, så att alltihop inte bara blir grått, tror jag att vi behöver en större politisk bredd. Jag

Prot. 1995/96:110

12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

hoppas att vi kommer att ha möjlighet att utveckla det inom den här mandatperioden. Jag tror att vi i många frågor skulle ha mycket att vinna på det.

Nu ser jag fram emot att vi hämtar andan, tills vi tillsammans åker till Växjö.

Anf. 34 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag vill tacka för en bra debatt, med klagörande besked och med en mycket tydlig markering från de allra flesta här i riksdagen om att vi i sommar skall försöka hjälpas åt med den svåra uppgiften att halvera arbetslösheten, ned till 4 %.

Tack för de beskederna och välkomna i ett ansvarsfullt arbete för Sverige.

(Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

2 § Meddelanden om kammarens arbete

Talmannen meddelade att meddelanden delats ut till kammarens ledamöter

dels om plan för kammarens sammanträde den 19 juni och den 10–12 juli,

dels om preliminär plan för kammarens arbete våren 1997.

3 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förkortad motionstid

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

1995/96:207 En ekonomisk politik för att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000 och

1995/96:222 Vissa åtgärder för att halvera arbetslösheten till år 2000, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, finansiering, m.m. till finansutskottet

Beträffande ovanstående propositioner hade regeringen föreslagit att riksdagen skulle besluta att motionstiden förkortades till åtta dagar.

Kammaren beslöt att förkorta motionstiden för dessa propositioner till att utgå onsdagen den 19 juni kl. 16.30.

Motioner

1995/96:Ub41–Ub44 till utbildningsutskottet

1995/96:N39 till näringsutskottet

4 § Bordläggning

Prot. 1995/96:110
12 juni

Anmälades och bordlades

Förslag

1995/96:RR12 Riksdagens revisorers förslag angående Sveriges deltagande i internationella mellanstatliga organisationer

5 § Anmälan om skriftliga frågor

Anmälades att följande skriftliga frågor framställts

den 11 juni

1995/96:525 av *Carina Moberg* (s) till statsrådet Pierre Schori
Invandrares identitetshandlingar

1995/96:526 av *Beatrice Ask* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Elevers studiesvårigheter

1995/96:527 av *Beatrice Ask* (m) till statsrådet Ylva Johansson
Elever som skolvägrar

1995/96:528 av *Marianne Andersson* (c) till finansministern
Produktionsskatt på elektrisk kraft

1995/96:529 av *Rigmor Ahlstedt* (c) till kommunikationsministern
Vägverkets annonskampanj

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll torsdagen den 17 september.

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 12.19 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 12.30 då avslutningen skulle vidta.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.30.

6 § Avslutning

Avslutning

Anf. 35 TALMANNEN

Ärade kammarledamöter! Vårens arbete i riksdagen är inom kort avslutat. Sommaren väntar på oss därute.

För nära nog exakt ett år sedan konstaterade jag i motsvarande situation att det då var första gången någonsin talmannen inte förklarade riksmötet avslutat och att riksdagen snabbt och utan formaliteter i fortsättningen kunde samlas för beslut året om.

Prot. 1995/96:110
12 juni

Avslutning

Det var en nödvändig och följdriktig anpassning av riksdagens arbetsformer till vår tids krav. Den extrasession vi kommer att ha redan denna sommar visar att förändringen var riktig och att riksdagen arbetar i tiden. Med den kompetens som utmärker arbetet i detta hus skall vi på bästa sätt ta oss an denna för oss alla avgörande uppgift – att bekämpa arbetslösheten. Arbetet skall läggas upp på effektivaste möjliga sätt, framför allt av omsorg om dem som är arbetslösa och för att myndigheter och organisationer snabbt skall komma i gång med de åtgärder riksdagens beslut leder till.

Men ambitionen är också att riksdagens ledamöter och anställda, som så många andra, skall få möjlighet till välförtjänt ledighet under sommaren.

Denna ändring av våra arbetsformer och arbetsvillkor är bara ett inslag i den omdaning på många plan som riksdagsarbetet nu genomgår. Vi som vistas mitt i stormens öga kanske inte alltid i vårt dagliga arbete märker vidden av detta. Vi lever i en tid där nya frågor och problem ställer krav på nytänkande och kreativitet. Det innebär mycket arbete, men det är också en spännande tid.

Riksdagsarbetet har denna vår, bl.a. därför att vi inte haft en budget att behandla, inte liknat någon annan vår. När vi återvänder efter sommaren är förändringarna ännu större, och riksdagens beslut om en förändrad budgetprocess utsätts för första gången för verklighetens hårda prövning. Reformeringsen av riksdagens budgetarbete är visserligen grundligt utredd, men vi kan ändå komma att stå inför oförutsedda problem. Vi kan också redan nu förutse att det blir några mycket slit-samma månader, där vår förmåga till flexibilitet, och kanske också improvisationer, kommer att sättas på prov.

Vi skall nu ta itu med denna omfattande arbetsuppgift i förvisning-en att förändringen innebär ett effektivare budgetarbete och ger riksdagen bättre överblick och därmed större möjlighet till inflytande över budgeten. Jag hoppas att detta också skall leda till ytterligare koncentration och fördjupning på särskilt viktiga ämnesområden i utskottens arbete. Det bör ge en mer principiell inriktning på kammardebatterna och på så sätt öka intresset för dem.

Arbetet med EU-frågor och den alltmer ökande internationaliseringen är andra delar av riksdagsarbetets förändring. Inom EU-arbetet har viktiga steg tagits under året i den process som syftar till att säkerställa och utveckla riksdagens inflytande och därmed stärka folkstyret.

EU-nämnden har lagt ned ett förtjänstfullt arbete på att utveckla goda arbetsrutiner. Vi har haft intressanta kammardebatter. I sina redovisningar till talmanskonferensen har utskotten visat att EU-frågorna är en viktig och prioriterad uppgift i det kommande arbetet i fackutskottet.

EU-medlemskapet ställer nya krav på riksdagens ledamöter och innebär hårt arbete. Vi är fortfarande nybörjare. Men jag hävdar att den svenska riksdagen redan ligger väl framme i inflytande i förhållande till parlamenten i många mer erfarna EU-länder.

Vad gäller riksdagens internationella engagemang i övrigt har det på senare tid ökat så drastiskt att det kräver alldeles särskilda åtgärder. Det gäller inte minst riksdagens kontakter med de nya demokratierna i Baltikum, Central- och Östeuropa och södra Afrika. Riksdagen, dess ledamöter och anställda, gör värdefulla insatser i denna viktiga demokratiseringsprocess. Men vi måste just därför se till att vi använder våra resurser i form av tid och pengar på ett samlat och effektivt sätt. Jag har därför satt i gång ett arbete som syftar till att förbättra vår organisation inom detta område.

Vårens arbete har också inneburit att vi provat det nya frågeinstitut riksdagen beslutade om vid vårens inledning. Förändringen har slagit väl ut, och vid överläggningar med gruppledarna kom vi överens om att fortsätta i samma former till hösten, för att därefter diskutera eventuella ytterligare förfiningar av detta instrument.

Det är också glädjande att i detta sammanhang notera ett påtagligt ökat intresse från medierna för riksdagen och för direktsändningar från kammardebatterna. Det är bl.a. ett resultat av långsiktiga satsningar på informationssidan inom riksdagen, men också av goda insatser från såväl kammarens ledamöter som regeringens företrädare. Detta ger helt nya möjligheter för medborgare i hela Sverige att följa riksdagsarbetet och främjar därmed demokratin.

Ärade kammarledamöter! Reformeringen av riksdagsarbetet syftar till att utveckla och stärka det demokratiska arbetet. Detta är i grunden riksdagens och dess ledamöters viktigaste uppgift. Att vi på senare tid har fått uppleva att djupt odemokratiska och rasistiska krafter genom hot och trakasserier försökt hindra riksdagsledamöter att utföra sitt uppdrag för fred och frihet, för humanism och solidaritet, är oacceptabelt.

De ledamöter som utsätts för denna press kan lita på vårt stöd. Vi skall göra vårt yttersta för att garantera deras säkerhet och självklara rätt att fullfölja sitt uppdrag. Sveriges riksdag står enad i denna övertygelse.

Ärade ledamöter! De stora förändringar som präglar riksdagens arbete, liksom riksdagens nya sammansättning efter valet, ställer ökade krav på riksdagen och dess arbetsformer. Min inriktning är att riksdagen skall ha en långsiktig och väl genomtänkt arbetsplanering. Jag kan till min glädje konstatera att vi gjort goda framsteg under det gångna året, tack vare gott samarbete med partigrupperna och utskotten och mycket goda insatser från kammarkansliet under kammarsekreterarens ledning.

Jag vill tacka denna kammars ledamöter för era insatser detta år och de vice talmännen för skickligt utfört arbete och gott kamratskap. Jag vill rikta ett särskilt tack till gruppledarna för mycket gott samarbete och för deras konstruktiva inriktning på goda överenskommelser, samt kvittningsmännen för sedvanligt oersättliga insatser. Ni kommer inför julisessionen att få visa er från er allra bästa sida. Jag vill även på mina och kammarens vägnar tacka kammarsekreteraren och hela riksdagens personal – kammarkansliet, utskottskanslierna och förvaltningskontoret – för goda och engagerade arbetsinsatser.

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:110
12 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Ärade ledamöter! Ett alldeles särskilt tack vill jag rikta till de avgående ledamöterna Mats Hellström och Bo Holmberg, som båda lämnar oss för nya uppdrag i sommar. Även om jag vet att åtminstone Mats Hellström får sitta kvar över julisessionen känns det bäst att få göra det så här vid skolavslutningen.

Mats Hellström tillhör den numera synnerligen lilla skara ledamöter som var med redan på tvåkammarriksdagen. Han började som ledamot av andra kammaren 1969 och har under sina många år i riksdagen och i regeringen gjort betydande insatser inom bl.a. utrikesutskottet, som FN-delegat, som utrikeshandelsminister, EU-minister, jordbruksminister och som nordisk samarbetsminister. Vi minns honom särskilt för hans trevliga blandning av aldrig sinande flit och entusiasm.

Bo Holmberg kom in i riksdagen 1985 efter att då ha varit civilminister under tre år, ett uppdrag han fortsatte med fram till 1988. I riksdagen har Bo Holmberg ägnat sig främst åt sociala frågor. Han har varit vice ordförande och ordförande i socialutskottet samt ordförande i Psykiatriutredningen, där han gjorde ett mycket engagerat och respektfullt arbete för medmänniskor i stora svårigheter.

Vi tackar er för era insatser i Sveriges riksdag och önskar er varmt lycka till med kommande arbetsuppgifter.

Ärade kammarledamöter! Vi möts snart igen – en hel del i utskottsarbete redan inom kort, andra under mötet med OSSE:s parlamentariska församling den 5–9 juli här i riksdagen och samtliga vid vår extrasession den 12 juli. Jag önskar er alla en trevlig sommar och en skön och välbehövlig ledighet dessförinnan, däremellan och därefter.

(Applåder)

Anf. 36 BÖRJE NILSSON (s)

Fru talman! Ärade kammarledamöter! Låt mig få framföra kammarens tack till talman och vice talmän och uttala vår uppskattning för er skicklighet och effektivitet i att under den gångna riksdagssessionen leda riksdagens arbete och ta oss igenom många gånger komplicerade voteringar.

Jag vill också uttala en särskild uppskattning till talmannen för hennes utmärkta sätt att i olika sammanhang representera riksdagen.

Riksdagsarbetet har under detta år varit inriktat på en fortsatt sanering av statsfinanserna, där målet – balans i de offentliga finanserna – ligger inom räckhåll. Därtill kommer beslut om utgiftstak för de närmaste åren, som skall ge oss bättre kontroll över ekonomin.

För att bekämpa arbetslösheten bereds just nu ett åtgärdsprogram, där viktiga beslut skall fattas inom kort.

I denna ljuva sommartid hoppas jag dock att alla får möjlighet till en skön avkoppling, även om det nu skall ske en fortsättning av riksdagsarbetet. Tänk att få lyssna till koltrastens sång i stället för votersklockornas signaler! Jag hoppas att det inte blir en alltför svår omställning för oss alla.

Fru talman! Jag vill uttrycka kammarens tack och rikta en önskan till talman, vice talmän och riksdagens hela personal om en vilsam och skön sommar – med lust och fågling stor!

(Applåder)

Prot. 1995/96:110
12 juni

7 § Kammaren åtskildes kl. 12.45.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 1 § anf. 8
(delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 LARS TOBISSON (m).....	1
Anf. 2 OLOF JOHANSSON (c).....	4
Anf. 3 LARS LEIJONBORG (fp)	8
Anf. 4 GUDRUN SCHYMAN (v)	11
Anf. 5 BIRGER SCHLAUG (mp).....	14
Anf. 6 ALF SVENSSON (kds).....	19
Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	25
Anf. 8 LARS TOBISSON (m) replik	29
Anf. 9 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	30
Anf. 10 LARS TOBISSON (m) replik	31
Anf. 11 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	32
Anf. 12 OLOF JOHANSSON (c) replik.....	34
Anf. 13 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	34
Anf. 14 LARS LEIJONBORG (fp) replik	35
Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	37
Anf. 16 LARS LEIJONBORG (fp) replik	37
Anf. 17 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	38
Anf. 18 GUDRUN SCHYMAN (v) replik	38
Anf. 19 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	39
Anf. 20 GUDRUN SCHYMAN (v) replik	40
Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	41
Anf. 22 BIRGER SCHLAUG (m) replik.....	41
Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	42
Anf. 24 BIRGER SCHLAUG (mp) replik.....	42
Anf. 25 ALF SVENSSON (kds) replik	43
Anf. 26 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	44
Anf. 27 ALF SVENSSON (kds) replik	44
Anf. 28 Statsminister GÖRAN PERSSON (s) replik	45
Anf. 29 LARS TOBISSON (m).....	45
Anf. 30 GUDRUN SCHYMAN (v)	46
Anf. 31 OLOF JOHANSSON (c).....	47
Anf. 32 LARS LEIJONBORG (fp)	48
Anf. 33 GUDRUN SCHYMAN (v)	49
Anf. 34 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	50
2 § Meddelanden om kammarens arbete.....	50
3 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förkortad motionstid.....	50
4 § Bordläggning.....	51
5 § Anmälan om skriftliga frågor	51

1995/96:525 av <i>Carina Moberg</i> (s) till statsrådet Pierre Schori.....	51
Invandrares identitetshandlingar	51
1995/96:526 av <i>Beatrice Ask</i> (m) till statsrådet Ylva Johansson.....	51
Elevers studiesvårigheter	51
1995/96:527 av <i>Beatrice Ask</i> (m) till statsrådet Ylva Johansson.....	51
Elever som skolvägrar.....	51
1995/96:528 av <i>Marianne Andersson</i> (c) till finansministern.....	51
Produktionsskatt på elektrisk kraft.....	51
1995/96:529 av <i>Rigmor Ahlstedt</i> (c) till kommunikationsministern	51
Vägverkets annonskampanj.....	51
Ajournering	51
Återupptagna förhandlingar	51
6 § Avslutning.....	51
Anf. 35 TALMANNEN	51
Anf. 36 BÖRJE NILSSON (s)	54
7 § Kammaren åtskildes kl. 12.45.	55

Prot. 1995/96:110
12 juni
